

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU POLITICAL SCIENCE JOURNAL

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566)

Vol. 2 No. 2 (JULY-DECEMBER 2023)

ISSN : 2774-1001(Online)

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076, 083-223-4124 โทรสาร 0-4351-4618
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online)

MBU Political Science Journal (Online)

ISSN : 2774-1001 (Online)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

Vol. 2 No. 2 (July – December 2023)

เจ้าของวารสาร

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสาส์นแลกเปลี่ยนรวบรวมองค์ความรู้ ความคิดเห็น สร้างสรรค์ผลงานของ นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง นักสังคมวิทยา คณาจารย์นักศึกษา และนักวิชาการ สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ พัฒนาคุณภาพผลงานทางวิชาการของสาขาฯ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณชน

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิรโสภณ	ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระราชพัชรญาณมุนี	ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระเทพวชิรวิมล, ดร.	ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี ด้านกิจการพิเศษและบริการสังคม
พระศรีวัชรวาที, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเมธีวัชรภรณ์, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระครูปลัด สุริยะ ศรีสุระ, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.บรรจง ลาวะลี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กองบรรณาธิการ

พระเทพวชิรวิมล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเมธีวัชรภรณ์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ มะลิซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายจัดทำ

พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระสุริยะ ศรีสุระ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤษณ์ ศรีทนต์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พ.ต.ต. ดร.พรเดช เสมานู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.เวชสุวรรณ อัจฉริยะ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.ประพิศ โบราณมูล	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.สงวน หล้าโพทนัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.บรรจง ลาวะลี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลคงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทร 0-4351-8364, 0-4351-6076, 083-2234124 โทรสาร 0-4351-4618
E-mail: buddhistlocalgov@gmail.com
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้
เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ
ดาวโหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online) จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสาส์นแลกเปลี่ยนรวบรวมองค์ความรู้ ความคิดเห็น สร้างสรรค์ผลงานของนักวิชาการ นักรัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง นักสังคมวิทยา คณาจารย์นักศึกษา และนักวิชาการสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ พัฒนาคุณภาพผลงานทางวิชาการของสาขาฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณชน วารสารมีการเตรียมการเข้าสู่การพิจารณาประเมินคุณภาพวารสาร (TCI) ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดในระบบฐานข้อมูล เช่น การควบคุมคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงมีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาให้มีการส่งบทความแบบออนไลน์หรือระบบ Online journal System (OJS)

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 8 บทความ ได้แก่ 1) บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักทศพิธราชธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 3) การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด 4) การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด 5) บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตถ์ 4 ในเขตพื้นที่อำเภอภราดร จังหวัดกาฬสินธุ์ 6) ทศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลัก สัปบุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 7) การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 8) การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม บทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ ได้แก่ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

กองบรรณาธิการ ได้ดำเนินการตามกระบวนการตามแนวทางการเผยแพร่บทความและในอนาคตการจัดทำระบบวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) จะเป็นระบบที่ทันสมัยและต่อเนื่องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด หวังว่าในอนาคตวารสารจะเป็นที่ยอมรับในระดับมาตรฐานสากลต่อไป

พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด (ROLES OF PROMTING BUDDHIST AFFATRS BASED ON 4 VIRTUES FOR A GOOD HOUSEHOLD LTFE OF ROI ET OFFICE OF BUDDHISM) เกษสุดา นามปัญญา, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า.....	1
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (PARTICIPATION IN ADMINISTRATION USING FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF MUEANG ROI ET LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS, ROI ET PROVINCE) พงศ์ศิริ เหมลา, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า.....	12
การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด (THE INTERGRATION OF GOOD GOVENANCE BASED ON THE FOUR PAHTS TO ACCOMPLISHMENT IN THE OPERATION OF THE ROI-ET PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION) ทิวาพร รักพงษ์, พชรเดช เสมานู.....	23
การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด (THE INTEGRATION BASED ON THOSAPHITRAJADHAMMA IN PERSONNEL ADMINISTRATION UNDER RIO ET PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION) สิริจรรยา ต้นทอง, พชรเดช เสมานู.....	36
บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ (THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN IMPLEMENTING THE CORONAVIRUS DISEASE (COVID-19) PREVENTION POLICY BY APPLYING THE FOUR GREAT EFFORTS IN KAMALASAI DISTRICT, KALASIN PROVINCE) ชยุต วงษาไฮ, เวชสุวรรณ อาจวิชัย.....	49

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลัก สัปบุริธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (PEOPLE'S ATTITUDES TOWARDS THE ROLES OF TRANSFORMATIVE LEADERSHIP BASED ON THE SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA IN DONG KHRANG NOI SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION AREA, KASET WISAI DISTRICT, ROI ET PROVINCE) ศิริทรัพย์ สังคะพันธ์, พชรเดช เสมามานู.....	61
การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของผู้ประกอบการ ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (PARTICIPATION IN PUBLIC SPACE ORGANIZATION BASED ON FOUR PRINCIPLES OF SANGAHAVATTHU OF THE ENTREPRENEURS IN MUEANG ROI ET MUNICIPALITY, ROI ET DISTRICT, ROI ET PROVINCE) เก่ง แสงสุวอ, เวชสุวรรณ อาจวิชัย.....	73
การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วน จังหวัดร้อยเอ็ด (THE INTERGRATION OF GOOD GOVENANCE BASED ON THE FOUR PAHTS TO ACCOMPLISHMENT IN THE OPERATION OF THE ROI-ET PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION) ทิวาพร รักพงษ์, พชรเดช เสมามานู.....	23
การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (FACTORS PROMOTING THE QUALITY-OF-LIFE DEVELOPMENT FOR THE ELDERLY IN SALAYA SUBSISTRICT, PHUTTHAMONTHON DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE) ชูชิต ชายทวีป, พัชรนันท์ กิติศรีวรรณพันธุ์, ณภัทร ศิลปะมา, อรปภัตร จันทรสภา, ธนิษฐา สมัย	85

บทความวิชาการ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว (THE TREATMENT OF VICTIMIZED FEMALE INMATES MUST BE HERE) นฤมล ถิ่นทอง.....	94
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)	105
	113

**บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4
ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด***
**ROLES OF PROMTING BUDDHIST AFFATRS BASED ON 4 VIRTUES
FOR A GOOD HOUSEHOLD LTFE OF ROI ET OFFICE OF BUDDHISM**

เกษสุดา นามปัญญา¹, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า²
Ketsuda Narmpanya¹, Pornpimol Pochailar²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : ketsuda.narmpanya1976@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม อายุ พรรษา และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวการพัฒนาบทบาทเพื่อส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะสงฆ์ในเขตการปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 364 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) รองลงมา ด้านการปกครอง (ขันติ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการศาสนศึกษา (ทมะ) 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ พรรษา ระดับการศึกษา โดยรวม ด้านการปกครอง (ขันติ) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) คณะสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหา หรือจุดบกพร่อง เพื่อที่ในครั้ง

ต่อไปจะได้ปรับปรุง พัฒนามากขึ้น ควรสนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแพร่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ ควรจัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการศาสนศึกษา ทั้งแผนกบาลี แผนกธรรมและปริยัติสามัญ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้มากขึ้น ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้ยากไร้และประสบภัย ควรมีการจัดกิจกรรมรักษาความสะอาดภายในวัด จัดการงบประมาณไปสนับสนุนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ นักเรียนที่เป็นคนดี และเรียนดี แต่ด้อยโอกาสในการศึกษา

คำสำคัญ : บทบาท; การส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา; หลักฆราวาสธรรม 4

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the level of promoting Buddhist Affairs based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism 2) to study and compare the roles for promoting Buddhist Affairs based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism, classified by age, years of ordination, education level 3) to study the recommendations for the development of roles for promoting Buddhist Affairs based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism. It was a Descriptive Study. The population used in this research were 6,372 clergy in the administrative area of Roi Et province. Assigned the sample, using the Krejcie & Morgan formula, 364 samples were obtained. There were 364 samples. The instrument used for data collection was a questionnaire with a 5-level estimation scale. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and One-way ANOVA analysis of variance (F-test).

The results showed that: 1. The role of promoting Buddhist affairs based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism, overall and side was at a high level. When considering each aspect, sorted from the highest aspect to the lowest averages, namely: Social welfare education (Tama), followed by Administration (Khanti), and the side with the lowest mean was religious studies (Tama). 2. The results of the comparison of the level of opinions on the roles for promoting Buddhist Affairs based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism, classified by age, years of ordination, education level. Overall, level of education, administrative (Khanti) and welfare education, (Tama), the clergy with an education level below bachelor's degree and Bachelor's and the Master degree had different opinions at the .05 level of significance 3. Suggestions on the roles in promoting in Buddhist affairs

based on 4 Virtues for a Good Household Life of Roi Et office of Buddhism found that there should be an inspection and evaluation of the performance regularly for as to know about the problems or bugs in order to improve and develop more next time, teaching and dissemination of doctrines with modern methods through online media, Religious education promotion, Pali department, or Dharma should be organized, throughout helping to support various educational institutions to be more coordinating with relevant agencies, helping the poor and suffering, there should be activities to maintain cleanliness within the temple, manage the budget to support the establishment of an education and fun at the primary, secondary, and higher education levels for the benefit of students who were good people and study well but were disadvantaged in education.

Keywords : Role; 2.Promoting Buddhist Affairs; 4 Virtues for a Good Household Life

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ด้วยคนไทยส่วนใหญ่ได้เคารพนับถือพระพุทธศาสนาเป็นสรณะแห่งชีวิต สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน นับแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบันที่ชาติไทยเรามีความมั่นคง ดำรงเอกราช มีอธิปไตยเป็นอิสระเสรี อยู่ได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ก็ด้วยคนในชาติยึดมั่นอยู่ในสามัคคีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมสร้างสามัคคีธรรมระหว่างคนในชาติ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา ดังนั้น หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศชาติการบริหารกิจการพระศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากอาณาจักรและศาสนจักร ต้องประสานกัน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชภาระของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจการทางศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ถือว่าเป็นองค์การหลักในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาสู่ความมั่นคง สังคมดำรงศีลธรรม นำสันติสุขอย่างยั่งยืน เป็นหน่วยงานราชการระดับกรมไม่สังกัดกระทรวงใด โดยขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐบาล โดยการเสริมสร้างให้สถาบันและกิจการพระพุทธศาสนามีความมั่นคงยั่งยืน สนับสนุนส่งเสริมและจัดการการศึกษาสงฆ์และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาให้มีความรู้ คู่คุณธรรม จัดการศึกษาสงฆ์เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมพร้อมทั้ง เผยแพร่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง ตลอดจนดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาโลก และพัฒนาการดูแลรักษาและจัดการศาสนสถาน

และศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560)

จากกระแสสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปขึ้นในทุกองค์กร ไม่เว้นแม้กระทั่งวงการพระพุทธศาสนา และจากสาเหตุของปัญหาการนำพระพุทธศาสนาใช้ในชีวิตประจำวันอาจจะมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร และปัญหาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณร ซึ่งได้รับการยกย่องนับถือว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ” บางรูป ได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งศรัทธา มีการดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง สงฆ์มีการจัดระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขตปกครองทุกหน กำหนดแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560 – 2564 และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยถ่ายทอดสู่ระดับหน ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด มีบุคลากรจำนวน 16 อัตรา เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีภารกิจหลักในการสนองงานคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีทั้งหมด 20 อำเภอ มีจำนวนวัด รวมทั้งหมด 1,651 วัด เพื่อให้การสนองงานคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการบูรณาการหลักฆราวาสธรรม 4 มาปรับใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา 6 ด้านของคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จากภารกิจดังกล่าว บุคลากรที่ปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจ จำเป็นที่ต้องมีหลักธรรมสำหรับจัดการกับปัญหาต่างๆ ในองค์กร รวมถึงสามารถจัดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มากกระทบ และหลักธรรมที่จะสามารถจัดวุฒิภาวะทางอารมณ์ได้ คือ หลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่ง ประกอบไปด้วย หลักสัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ หลักทมะ หมายถึง การข่มใจ หลักขันติ หมายถึง ความอดทน หลักจาคะ หมายถึง ความเสียสละ โดยเห็นว่า หลักฆราวาสธรรม 4 ไม่เพียงแต่การการแก้ไขปัญหาในที่ทำงานเท่านั้น ยังเป็นการแก้ไขปัญหาทางครอบครัว และ สังคม ได้อีกด้วย (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่จะสนองงานคณะสงฆ์ จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทการส่งเสริมสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา ตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่งผลการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม อายุ พรรษา และระดับการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวการพัฒนาบทบาทเพื่อส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 คณะสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 คณะสงฆ์ที่มีพรชชาติต่างกันมีบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.3 คณะสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์จำแนกตามอายุ พรชชาติ ระดับการศึกษาทางโลก และทางธรรม

4.3 ได้ทราบแนวทางบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4 ได้นำข้อมูลวิจัยไปเป็นสารสนเทศบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งฝ่ายธรรมยุต และมหานิกาย 20 อำเภอ จำนวนพระสงฆ์ทั้งสิ้น 364 รูป กำหนดขนาดตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นสัดส่วน โดยใช้เทียบตาราง เครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan (นิภา เมธาวีชัย, 2543) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปลายี่ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรชชาติ ระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด การตรวจสอบ

คุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้กับพระสงฆ์ในเขตปกครองจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งฝ่ายธรรมยุต และมหานิกาย จำนวน 20 อำเภอ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ F-test

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา	ระดับบทบาท			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการปกครอง (ขันติ)	3.85	0.30	มาก	2
2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (สัจจะ)	3.73	0.33	มาก	5
3) ด้านการศาสนศึกษา (ทมะ)	3.69	0.29	มาก	6
4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (จาคะ)	3.84	0.25	มาก	3
5) ด้านการสาธารณูปการ (ขันติ)	3.82	0.32	มาก	4
6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ)	3.95	0.23	มาก	1
รวม	3.81	0.11	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.23) รองลงมา ด้านการปกครอง (ขันติ) ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการศาสนศึกษา (ทมะ) ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.29)

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ พรรษา ระดับการศึกษา โดยรวม ด้านการปกครอง (ขันติ) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ)

คณะสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการปกครอง (ขันติ) ควรมีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหา หรือจุดบกพร่อง เพื่อที่ในครั้งต่อไปจะได้ปรับปรุง พัฒนามากขึ้น ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (สัจจะ) ควรมีการร่วมมือกับ เข้าร่วมกับ หลายนายสนับสนุนรูปแบบการสอนและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีการที่ทันสมัยโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกวัยได้ง่ายขึ้น ด้านการศาสนศึกษา (ทมะ) ควรจัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการศาสนศึกษา ทั้งแผนกบาลีแผนกธรรมและปริยัติสามัญ ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษา ต่างๆ ให้มากขึ้น ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (จาคะ) มีการช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไปให้เป็นความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้ยากไร้และประสบภัย ด้านการสาธารณูปการ (ขันติ) ควรมีการจัดกิจกรรม การทำความสะอาดที่บ่อยครั้ง การรักษาความสะอาดภายในวัด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) ควรมีการจัดการงบประมาณไปสนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักเรียนที่เป็นคนดีและเรียนดี แต่ด้อยโอกาสในการศึกษา

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงานโดยตรงและงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม ซึ่งบทบาทเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหรือมีสถานภาพอย่างไร อย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติบทบาท และสถานภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน นั่นคือ สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ส่วนบทบาทเป็นการ ปฏิบัติตามหน้าที่สังคมได้กำหนดไว้ ในแต่ละสถานภาพ การแสดงบทบาทจะสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ในสถานภาพหนึ่ง ๆ บุคคลอาจจะต้องแสดงบทบาทมากมายโดยบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปกครอง (ขันติ) 2) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (สัจจะ) 3) ด้านการศาสนศึกษา (ทมะ) 4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (จาคะ) 5) ด้านการสาธารณูปการ (ขันติ) 6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) โดยการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ได้แก่ 1) สัจจะ แปลว่า ความสัตย์ ความซื่อ 2) ทมะ แปลว่า ฝึกตน ช่มจิต และรักษาใจ บังคับตัวเองเพื่อลดและละกิเลส และรักษาสัจจะ 3) ขันติ แปลว่า อุดทน ไม่ใช่เพียงแต่อดทนกับ

คำพูดหรือการกระทำของผู้อื่นที่เราไม่พอใจ แต่หมายถึงการอดทนอดกลั้นต่อการบีบบังคับของกิเลส 4) จาคะ แปลว่า เสียสละ บริจาคสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ในตน โดยเฉพาะกิเลสเพราะนั่นคือสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่กับตน ละนิสัยไม่ดีต่างๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2548) สอดคล้องกับแนวคิดของ สัจจิตรา ส่งานेत्र (2529) ได้กล่าวถึงบทบาทแนวโครงสร้างทางสังคมว่าบทบาทที่ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นในสังคม ถูกคาดหวังว่าบุคคลในสถานภาพใดควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงในสถานภาพนั้น ก็จะมีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังไว้เช่นนั้น และบุคคลอื่น ๆ ก็จะถูกคาดหวังบทบาทของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ตามที่คาดว่าเป็นค่านิยม บรรทัดฐานที่กำหนดให้มีบทบาทพฤติกรรมนั้น ส่วนบทบาทแนวปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะให้ความสำคัญกับกระบวนการที่บุคคลจะทำความหวังก็ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจรัญ ฐิริโกวิท (2563) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรี เชิงพุทธบูรณาการ ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ด้านการปกครอง ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย ข้อบังคับ มีหลักอภิธานิยธรรมเข้ามาบูรณาการ 2) ด้านการศาสนศึกษา จัดการศึกษา พระปริยัติธรรมให้กับพระภิกษุสามเณร มีหลักไตรสิกขาเข้ามาบูรณาการ 3) ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กเยาวชน มีหลักสังคหวัตถุเข้ามาบูรณาการ 4) ด้าน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกาศพระพุทธศาสนา มีหลักพุทธวิธีการสอนเข้ามาบูรณาการ 5) ด้านการสาธารณูปการ พัฒนาคณะสงฆ์ มีหลักพรหมวิหารและหลักภวณาเข้ามาบูรณาการ 6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ช่วยเหลือสังคมทางจิตใจและวัตถุ มีหลักสารณียธรรมเข้ามาบูรณาการ

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่โดดเด่นมาอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์เป็นการให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝน อบรมแก่ประชาชน ความสำคัญของการศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาที่วัด คณะสงฆ์ดำเนินการขึ้นเพื่อสนองต่อนโยบายของภาครัฐ ในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชน ได้รับการศึกษา หลักการศึกษา สงเคราะห์เป็นการกิจด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและ เยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์และส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะทุกส่วนทุกช่วงชั้น สนับสนุนเหตุปัจจัยอันนำไปสู่ความก้าวหน้าด้านการศึกษาสงเคราะห์ สนับสนุนจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยการจัดการศึกษาเป็นโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติโดยมุ่งให้พระภิกษุ สามเณร นักเรียน ได้ศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ได้แก่ โรงเรียนราษฎร์การกุศลของวัด ศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เดิม หรือวันหยุดอื่น ๆ) ศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงฆ์ การสงเคราะห์ให้เด็กและประชาชนได้รับการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐหรือ เอกชน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เช่น การเป็นผู้นำในการตั้งโรงเรียนในชนบทที่ตั้งวัดการให้สร้างสถานศึกษาในบริเวณวัด การให้ใช้หรือให้เช่าที่ดินวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ในการสร้างสถานศึกษา ของรัฐ หรือท้องถิ่น การเป็นผู้อุปการะโรงเรียนต่าง ๆ การให้ความอุปถัมภ์แก่เด็กกำพร้า การสอนศีลธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาใน

ระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาชาติ เช่น การสอนธรรมศึกษา การสอนศีลธรรม หน่วยงานพระธรรมทูต และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ในการเผยแผ่ศีลธรรมใน โรงเรียน และสถานศึกษาต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูปลัดอาทิตย์ อดตเวที (ชองดี) (2546) กล่าวว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์หมายถึงการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบ ต่างๆที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่การสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรการสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การให้ สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ การสร้างห้องสมุดโรงเรียนเป็นต้นการสาธารณสุขสงเคราะห์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการ และมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ พรรษา ระดับการศึกษา โดยรวม ด้านการปกครอง (ขันติ) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะสงฆ์ในเขตการปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา มีทัศนคติต่อบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการปกครอง(ขันติ) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ (ทมะ) คณะสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชนินสิทธิ์ สุทธิจิตโต (ภูเมศโปทยานนท์) (2560) บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาของสำนักงาน พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดสงขลาจำแนกตามความเห็นของพระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษาต่างกัน ไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพระสงฆ์ที่มี การศึกษาสามัญ การศึกษานักธรรม และ การศึกษบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาของสำนักงาน พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้คือ บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ด้านการสาธารณูปการ 3) ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ 4) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ 5) ด้านการปกครอง 6) ด้านการศาสนศึกษา ดังภาพที่ 1

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างและ พัฒนาบทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดร้อยเอ็ดร่วมกับคณะสงฆ์

9.3.2 ควรศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

9.3.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักโกศล 3 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคณะสงฆ์ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

10. บรรณานุกรม

นิภา เมธาวีชัย. (2543). **วิทยาการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

พระครูปลัดอาทิตย์ อตฺถเวที (ของดี). (2546). **การศึกษาแนวคิด และวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชนินสีธิ์ สุทธิจิตฺโต (ภูเมศโปสยานนท์). (2560). **บทบาทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์. ฟรินด์ติ้งแมส โปรดักส์.

พระมหาจรัญ ฐิริโกวิท. (2563). **แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรี** เชียงพุทธบูรณาการ. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. 16(1). 104-117.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ.2560-2564**. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด*

PARTICIPATION IN ADMINISTRATION USING FOUR SUBLIME STATES
OF MIND OF MUEANG ROI ET LOCAL GOVERNMENT
ORGANIZATIONS, ROI ET PROVINCE

พงศ์ศิริ เหมลา¹, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า²

Ketsuda Narmpanya¹, Pornpimol Pochailar²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : pogsiri0988004118@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 876 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) และ ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 จำแนกเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ที่สำคัญควรจูงใจให้บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน

ร่วมรับผิดชอบ ให้ความเป็นธรรมกับบุคลากร ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบ/ข้อบังคับของทางราชการ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การบริหารงาน; หลักพรหมวิหาร 4

ABSTRACT

The objectives of this thesis were 1) to study the level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province 2) to compare the level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et province, classified by gender, age, and education level 3) to study suggestions for participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. The population included of 876 personnel working in Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. The sample group was 269 personnel working in Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. It was quantitative research. The instrument used for data collection was a 5-point estimation scale questionnaire with a contain validity of 0.67 – 1.00, and a confidence level of 0.94. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation, and the statistics used to test the Hypothesis were t-test and F-test (One-Way ANOVA).

The results found that: 1) The overall level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province was at a high level. Ranking from the highest to the lowest averages were personnel management (Metta), public service administration (Upekkha), budget management (Karuna), and organizational management (Mudita). 2) There was no difference in the results of the comparison of opinions towards the participation in administration using the Four Sublime States of Mind, classified by sex, age, and education level, there was no difference. Division by occupation Overall .05 level. 3) Suggestions for participation in administration by using the Four Sublime States of Mind should motivate personnel or related persons to have the opportunity to collaborate in participation-decision-making co-responsible, be fair to personnel, controlling budget spending to comply with government regulations.

Keywords : Participation; Administration; The Four Sublime States of Mind

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 กล่าวว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใด บรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน รัฐจึงได้เพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการแทนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทั่วถึง แต่เงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานกระจายอำนาจดังกล่าวประสบผลสำเร็จคือการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะเข้ามาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการกิจและร่วมตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใส เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยมีคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ทำหน้าที่กำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้กับท้องถิ่นเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

ปัจจุบันการบริหารงานท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ โดยจะช่วยให้การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร โดยการปฏิบัติงานและขวัญของแต่ละบุคคล เพราะ บุคคลและความคาดหวังขององค์กรมีความขัดแย้ง สร้างความคับข้องใจและเป็นผลเสียแก่ทุกฝ่าย แต่การบริหารโดยการมีส่วนร่วมสามารถคลี่คลายข้อขัดแย้งดังกล่าวได้เพราะการที่ให้โอกาสแก่บุคคลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรพวกเขาสามารถควบคุมการทำงานของพวกเขาเองในการใช้ความสามารถและสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) ในการบริหารงานของผู้บริหาร จะประกอบด้วย ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานองค์กร 2) ด้านการบริหารงานบุคลากร 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ ที่ส่งผลต่อคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) และลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณา

จากกิจกรรมและการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้นจะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสิ้น จำนวน 15 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลโนนตาล เทศบาลตำบลปอภาร เทศบาลตำบลสีแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลแคนใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง ปัจจุบัน มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้บริหารสูงสุด จำนวน 15 คน การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องปฏิบัติงานตาม นโยบาย ภาระงาน อำนาจหน้าที่ พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่ง สิ่งสำคัญอีกประเด็นที่ตามมาคือ ปัญหาการบริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจนเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น พบว่า ยังมีจำนวนไม่มากนัก จึงเป็นที่น่าสนใจ ว่าภายใต้ทรัพยากร สภาพสังคมที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นต้องบริหารงานในองค์กร บุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ และการให้บริการสาธารณะ หัวใจสำคัญของผู้บริหารงานต้องมีคุณธรรม คือ ต้องมีความรับผิดชอบในคุณธรรมอย่างสูงสุด เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565)

ดังนั้น การนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแนวทางการบริหารงาน เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่มีคุณธรรมสูงและสำคัญที่ทรงคุณค่า ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะแก่การแก้ปัญหการบริหารงานของผู้บริหารทุกระดับ สามารถนำไปปรับใช้ทำให้เกิดผลดี คือลดความขัดแย้ง มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม หลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยคุณธรรมสี่ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นคุณธรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดความรัก สมานสามัคคี มีน้ำใจไมตรีจิต ให้ความเคารพต่อกัน ตามที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร 4 คือ ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร ผู้ปกครอง เป็นคุณธรรมที่เหมาะสมแก่ทุกฝ่ายไม่เลือกว่าจะเป็นฝ่ายบ้านเมือง หรือฝ่ายประชาชน เมื่อนำไปใช้จะทำให้มีเมตตาต่อกัน มีความรักสามัคคี มีน้ำใจไมตรีจิตต่อเพื่อนมนุษย์ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน), 2543) ดังกล่าวหากมีการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ย่อมทำให้เกิดสันติสุข ลดความขัดแย้ง และช่วยหนุนนำให้การบริหารงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ต่อองค์กร บุคลากร ทรัพยากร และการบริการสาธารณะ

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหม

วิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการบริหารเพื่อพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 269 คน

กำหนดขนาดตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นสัดส่วน โดยใช้เทียบตาราง เครจซี่และมอร์แกน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-end) หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้กับ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) 2) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค 3) ค่าความถี่ 4) ร้อยละ 5) ค่าเฉลี่ย 6) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ t-test และ F-test

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา)	4.33	0.71	มาก	4
2. ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา)	4.35	0.66	มาก	1
3. ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา)	4.33	0.70	มาก	3
4. ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา)	4.33	0.68	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.34	0.69	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเรียงด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.66) รองลงมา ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.68) ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.70) และ ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ผู้บริหารควรใช้การจูงใจให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนา งานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด โดยการจัดทำวิสัยทัศน์ และแผนยุทธศาสตร์ นโยบาย โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรมในการลงโทษ ไม่แสดงความโกรธเกลียดในบุคลากร โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และสรุปยอดงบประมาณคงเหลือประจำเดือน/ปี ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ผู้บริหารควรใส่ใจให้ความช่วยเหลือบริการสาธารณะ เสียสละ ถูกต้องโปร่งใส เป็นธรรม เป็นไปตามระเบียบเพื่อประชาชนได้รับความเป็นอยู่ที่ดี

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร และเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจาก ชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา เร่งมีศรีสุข (2560) ที่ได้ศึกษาพุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

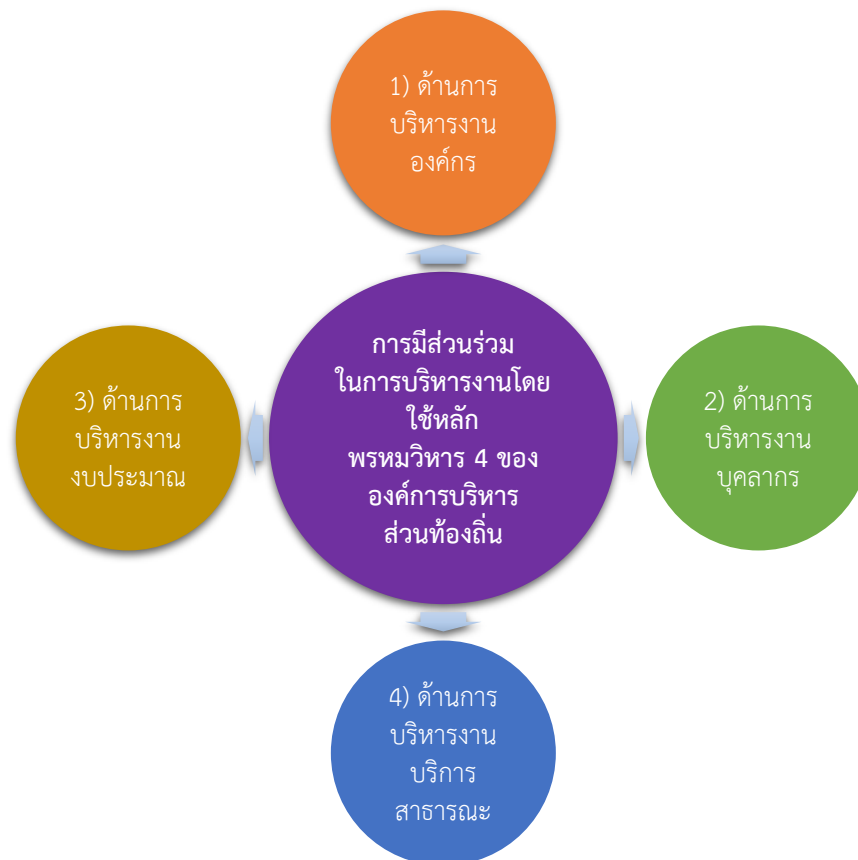
จากผลการวิจัยด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคลากรด้วยการแต่งตั้ง การโยกย้าย ให้ความช่วยเหลือในการขอการเลื่อนตำแหน่ง ให้ความช่วยเหลือในการขอเลื่อนขึ้นเงินเดือน มีความเป็นธรรมในการลงโทษ และการให้พ้นจากตำแหน่ง กรุณาช่วยเหลือในบุคลากรเมื่อเห็นว่าได้รับความลำบาก ให้การปกป้องช่วยความเหลือเมื่อบุคลากรขอร้อง แสดงความยินดีในบุคลากรเมื่ออยู่ในตำแหน่งที่ดี แสดงความยินดีในบุคลากร มองเห็นว่าประสบความสำเร็จ ให้ความช่วยเหลือในบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นกลางกับบุคลากรทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรมกับบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ และมีความอดทน ไม่แสดงความโกรธเกลียดในบุคลากร และการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลก็เพื่อให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารงานบุคคล และเพื่อขจัดความยุ่งยากสลับซับซ้อน มีมาตรการที่สามารถนำไปใช้ได้โดยทั่วไป และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นได้โดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการกับการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นหลักธรรมของผู้ประเสริฐ เป็นหลักธรรมของผู้ปฏิบัติเพื่อนำตนไปสู่พรหม หรือความเป็นผู้ประเสริฐ หลักธรรมที่ทำให้เป็นผู้ประเสริฐเลิศล้ำ และทำให้เกิดความเป็นพรหมมุ่งหมาย คือ ทำให้คนเป็นผู้ประเสริฐ จำแนกแยกความสำคัญออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2547) อธิบายความหมายว่า ธรรมหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา มีความหมายหลายนัย คือ (1) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของพรหม เครื่องอยู่อย่างพรหม และทำให้เป็นพรหมเสมอด้วยพรหม โดยมุ่งประเด็นที่ว่า เมื่อผู้บำเพ็ญสมาธิเจริญเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาแล้ว ย่อมส่งผลให้บรรลุตามลำดับ (2) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้ประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐ เมื่อมีธรรม 4 ประการนี้ประจำใจ ย่อมมีความรักสรรพสัตว์ ประารถนาช่วยสรรพสัตว์ที่ประสบทุกข์ให้พ้นทุกข์ ไม่ริษยาในความได้ดีมีสุขของสรรพสัตว์ และวางใจเป็นกลางได้เมื่อช่วยสรรพสัตว์นั้นๆไม่สำเร็จ (3) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้เป็นใหญ่ คือ ผู้นำหรือผู้ปกครอง โดยมุ่งให้ผู้นำหรือผู้ปกครองมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นพื้นฐานช่วยเหลือเขาเมื่อเขาประสบความทุกข์ ยินดีด้วยเมื่อเขาประสบความสำเร็จ และวางใจเป็นกลางไม่ตกอยู่ในอคติ พรหมวิหาร 4 เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า อัปมัญญา 4 เพราะมุ่งประเด็นที่ว่า แม้ไปไม่จำกัดในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย เป็นพรหมวิหารของพระอรหันต์ และงานวิจัยของ โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชิง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด

นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนด้านเมตตา (ความรัก) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) 2) ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพรหม วิหาร 4 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) คือการบริหารให้เกิด ความสามัคคีระหว่าง ผู้บริหารและประชาชนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยดังญาติเมื่อก่อนมีปัญหาและให้คำปรึกษาและช่วย แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและปฏิบัติต่อประชาชนทุกคนอย่าง เท่าเทียมกันวางตนเป็นนกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อความไว้วางใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานองค์กร 2) ด้านการบริหารงานบุคลากร 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการบริหารงานบุคลากรด้วยความเมตตาให้การช่วยเหลือเมื่อบุคลากรขอเรื่องเกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการ

9.1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางนโยบายและการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจนและปลูกฝังให้บุคลากรอยากให้องค์การมีความเจริญก้าวหน้าต่อไปเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรม

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น องค์กรมีการจัดโครงสร้างเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารเพื่อปรับกระบวนการทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมายขององค์กร

9.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) มีค่าเฉลี่ยต่ำเป็นลำดับรองลงมา ดังนั้น หน่วยงานมีการอนุมัติงบประมาณเมื่อเห็นว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อ

9.3.2 ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลการการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น มีผลต่อการดำเนินงานเป็นไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล

10. บรรณานุกรม

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). **พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). **รวมธรรมะ**. พิมพ์ครั้งที่ 121. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.

สัญญา เคนาภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. (2565). **คู่มือการปฏิบัติงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สำนักปลัดองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด.

โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์. (2563). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการบริหารส่วนตำบลเสาชิง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**. 5(1). 85-101.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

**การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงาน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด***

**THE INTERGRATION OF GOOD GOVERNANCE BASED ON THE FOUR PARTS
TO ACCOMPLISHMENT IN THE OPERATION OF THE ROI-ET PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION**

ทิวาพร รักพงษ์¹, พชรเดช เสมานู²

Thiwaporn Rakpong¹, Pacharadech Semanu²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : tiwaporn4411@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง 3) เพื่อเสนอแนะการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .950 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม รองลงมา คือ หลักการตรวจสอบได้มีภาระรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักประสิทธิภาพ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศ ระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ และตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ควรปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ควรสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังของ ประชาชนผู้รับบริการ พิจารณาการใช้อำนาจ

ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนในการตัดสินใจ

คำสำคัญ : การบูรณาการ; หลักธรรมาภิบาล; อิทธิบาท 4

ABSTRACT

The objectives of research article were 1) to study the level Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization; 2) to compare the opinions on the Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization, classified by gender, age, education level, and position; and 3) to study suggestions for the Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization, a sample group of 210 personnel. The data collection tool used in this study was a questionnaire with 5-level Likert scale items, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of .950. The statistical analysis used in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

The results show that: 1) The Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization is generally at a high level. The aspect with the highest average score is ethics/morality, followed by accountability/check and balance. The aspect with the lowest average score is effectiveness. 2) The result of comparing the levels of Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization, it did not differ overall when categorized by gender and educational level. However, once categorized by age and position, there was a statistically significant difference at the .05 level. 3) Integration of Good Governance with the four Paths to Accomplishment in the Operation of the Roi- Et Provincial Administrative Organization, the results suggested that officials should perform their duties in accordance with the organization's objectives. They should build confidence and trust, as well as respond to the expectations of the service users. They should also consider using power in accordance with the rules and regulations of the agency, listen to the feedback, and provide opportunities for personnel within the agency to participate in decision-making.

Keywords : Integration; Good Governance; The Four Paths to Accomplishment

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มาตรา 17 ได้กำหนด “ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำ ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ โดยต้องให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี “การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร” จึงเป็นหน้าที่พื้นฐานตามกฎหมายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการ ยิ่งไปกว่านั้นในโลกปัจจุบันซึ่งเป็นยุคเทคโนโลยีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น ทางเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยิ่งขึ้น (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562, 2562)

หลักธรรมาภิบาลมีที่มาจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่ลุกลามไปทั่วโลก รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง วิกฤติการณ์และผังเมือง (2547) ระบุว่า องค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญหลาย ๆ องค์กร เช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้ร่วมมือกันหาแนวทางฟื้นฟู และพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และยากจน ได้ข้อสรุปร่วมกันว่าหลักการแก้ไข และป้องกันวิกฤติเศรษฐกิจที่ยั่งยืนคือ การใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อบริหารจัดการประเทศของภาครัฐ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นเงื่อนไขสำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ตั้งเงื่อนไขว่าประเทศที่จะได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน ต้องสร้างหลักธรรมาภิบาลให้ขึ้นทั้งต้องปฏิบัติตามหลักการโดยเคร่งครัด ส่วน United Nations Development Programmed (UNDP) สนับสนุนให้จัดทำโครงการนำร่อง เพื่อกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ Asian Development Bank (ADB) เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ให้ทุนสนับสนุนประเทศไทยค่อนข้างมาก (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, 2546)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐตามการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น(มาตรา 4 (3) ประกอบมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย บริหารการเงิน การคลัง และการพัสดุ กำหนดนโยบายของตนเอง มีรายได้งบประมาณ และบุคลากรของตนเอง รวมทั้งดำเนินการกิจกรรมสาธารณะ ตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง ด้วยลักษณะการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ย่อมก่อให้เกิดความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่สำคัญในการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ โดยกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ “การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร” เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2540, 2552)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่ได้เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Integrity and Transparency Assessment System : ITAS) เพื่อแสดงให้เห็นสังคมและสาธารณชนรับรู้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล และการป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน เพราะการประเมิน ITA โดยใช้แนวทางและเครื่องมือการประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศได้มีส่วนร่วมกันส่งเสริมให้การบริหารราชการของประเทศให้เป็นไปอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใส จากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ประจำปีงบประมาณ 2563 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการควบคุมดูแล กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ทั้งนี้การบริหารจัดการที่ดี สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) หลักประสิทธิผล (2) หลักประสิทธิภาพ/คุณค่า (3) หลักการตอบสนอง (4) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (6) หลักการมีส่วนร่วม (7) หลักการกระจายอำนาจ (8) หลักนิติธรรม (9) หลักความเสมอภาค และ (10) หลักการมุ่งฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้คะแนน 68.68 คะแนน ระดับผลการประเมินอยู่ในระดับ C ซึ่งไม่ผ่านค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ (ซึ่งต้องได้ 85 คะแนนขึ้นไป) (ตามประกาศสำนักงาน ป.ป.ช. เรื่อง การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ประกาศ ณ วันที่ 28 กันยายน 2563) เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนที่จะต้องแก้ไข การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ หากขาดคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ฉะนั้นบุคลากรจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้ในการดำเนินงานและขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดจึงได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้นโดยการใช้หลักอิทธิบาท 4 มาเป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหวัง ดังนี้ 1) ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำใ้ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป 2) วิริยะ(ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝึกฝัไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4) วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัตถุประสงค์ คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีศักยภาพและ

ประสิทธิภาพ เช่น บุคลากรต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมทั้งการประหยัดในการใช้งบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพต่อผลงานนั้นแทนการเน้นทำให้ถูกต้องตามกฎระเบียบและวิธีการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์การที่โปร่งใсы่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง
- 2.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
- 3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
- 3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
- 3.4 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้ทราบระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่สามารถนำไปบูรณาการในการให้บริการสาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและทั่วถึง และมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วย
อิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ได้แนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และนำไปพัฒนาการ
ในด้านให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4.4 องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อการ
พัฒนาการดำเนินงานขององค์การ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร/เจ้าหน้าที่
ภายในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่
ปฏิบัติงานในงบประมาณ พ.ศ. 2566 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 210 คน ใช้
วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ท
(Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิ
บาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา
ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.950 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่า
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที
(t-test) และค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test)

5. ผลการวิจัย

5.1 วิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วย
อิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4	ระดับ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. หลักประสิทธิผล	4.07	0.27	มาก	10
2. หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า	4.27	0.27	มาก	4
3. หลักการตอบสนอง	4.25	0.26	มาก	6

การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4	ระดับ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
4. หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ	4.33	0.37	มาก	2
5. หลักเปิดเผย/โปร่งใส	4.23	0.39	มาก	7
6. หลักนิติธรรม	4.15	0.26	มาก	9
7. หลักความเสมอภาค	4.17	0.32	มาก	8
8. หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ	4.27	0.33	มาก	5
9. หลักการกระจายอำนาจ	4.28	0.26	มาก	3
10. ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	4.36	0.39	มาก	1
รวม	4.24	0.10	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.10) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.37) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.27)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) หลักประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีกระบวนการปฏิบัติงานด้วยความเพียรพยายามอย่างเป็นระบบที่มีมาตรฐาน (วิริยะ) รองลงมา ท่านปฏิบัติหน้าที่โดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้นตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (จิตตะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความรักใคร่ในการปฏิบัติราชการ ที่มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (ฉันทะ)

2) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน โดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้น (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านหมั่นตรึงตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้นเพื่อสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน (วิมังสา) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรด้วยความเพียรพยายาม (วิริยะ)

3) หลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเพียรพยายามสามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด (วิริยะ) รองลงมา คือ ท่านสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของ ประชาชนผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ (ฉันทะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความรักความพอใจในการให้บริการทำให้งานออกมาอย่างมีคุณภาพ (ฉันทะ)

4) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความรับผิดชอบใฝ่หาความรู้ต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านตั้งจิตรับรู้อำนาจในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ (จิตตะ) ส่วนข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจรักและทุ่มเทกับผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ฉันทะ)

5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเอาใจใส่ในระบบตรวจสอบการทำงานภายในหน่วยงาน (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานอย่างเปิดเผย และเอาใจใส่ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม (จิตตะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความไตร่ตรองกับกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย (วิมังสา)

6) หลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีการไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลในการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม (วิมังสา) รองลงมา คือ ท่านมีการไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลในการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานตามสิทธิอันพึงมีอย่างเหมาะสม (วิมังสา) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีการพิจารณาการใช้อำนาจตามกฎหมาย ข้อบังคับของหน่วยงานในการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ (วิมังสา)

7) หลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีการปฏิบัติอย่างทัดเทียมกันโดยเอาจิตฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้พุงชานเลือนลอย เพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านมีความขยันหมั่นเพียรในการให้บริการที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ (วิริยะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงปัญหาาร่วมกัน และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารงาน(วิมังสา)

8) หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านตั้งจิตรับรู้ในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนร่วมและนำไปปรับปรุงการบริหารงาน (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านมีความเพียรพยายามในการใช้กระบวนการตัดสินใจจากผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปข้อคิดเห็น (วิริยะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความเต็มใจในการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ (ฉันทะ)

9) หลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีการไตร่ตรองพิจารณากำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ (วิมังสา) รองลงมา คือ ท่านได้เอาใจใส่ต่อการรับถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากร และภารกิจ จากผู้บริหาร เพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร (จิตตะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีการตั้งจิตรับรู้รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนในการตัดสินใจเบื้องต้นและนำไปปรับปรุงการบริหารงาน (จิตตะ)

10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้น (จิตตะ) รองลงมา คือ ท่านพอใจรักใคร่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบราชการไทยทุกประการ (ฉันทะ) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการ

ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (จริยธรรม)

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และจำแนกตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หลักประสิทธิผล ควรมีความรักใคร่ในการปฏิบัติราชการ โดยวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย หลักการตอบสนอง ควรมีความรักความพอใจในการให้บริการทำให้งานออกมามีคุณภาพ ควรตั้งจิตรับรู้นักในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ หลักเปิดเผย/โปร่งใส มีการไตร่ตรองกับกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย หลักนิติธรรม ควรมีการพิจารณาการใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานในการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ หลักความเสมอภาค ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงปัญหาร่วมกัน และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ ควรมีความเต็มใจในการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ หลักการกระจายอำนาจ ควรมีการตั้งจิตรับรู้อับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เบื้องต้นและนำไปปรับปรุงการบริหารงาน มีการเอาใจใส่ต่อการรับถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม ควรมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ควรมีความพอใจรักใคร่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบราชการไทยทุกประการ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

6.1 การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นการดำเนินงานมีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ในเขตจังหวัด ตลอดทั้งช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน จึงควรนำหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหมายถึงการ

บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีความถูกต้องเป็นธรรม โปร่งใส สุจริต มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มาบูรณาการงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรลักษณ์ วรรณกุล (2559) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในกรณาดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีหลายปัจจัยที่สามารถนำไปสู่ความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างเพศได้ การขัดเกลาทางสังคม บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและความคาดหวัง และความแตกต่างทางชีววิทยาสามารถมีบทบาทได้ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น บุคคลอาจมีการเข้าสังคมแตกต่างกันไปตามเพศ ซึ่งอาจนำไปสู่ความแตกต่างในความเชื่อและทัศนคติ นอกจากนี้ อาจมีความแตกต่างทางชีววิทยาระหว่างเพศที่ส่งผลต่อการรับรู้และตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ของแต่ละบุคคล ท้ายที่สุด สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักว่าแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและอาจมีเหตุผลของตนเองสำหรับแบบสอบถาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทนต์ศักดิ์ ฐานรโต (มุงแก้วกลาง) (2558) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาทธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

6.2.2 จำแนกตามอายุ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมี ปัจจัยสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในเบื้องต้นควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรม แนวคิด และความรู้สึกของบุคลากรแต่ละกลุ่มภายในองค์การเสียก่อน กลุ่ม Millennial หรือ Gen Y หมายถึง กลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง 20 ต้น ๆ จนถึง 30 ปลาย ๆ ซึ่งมักจะชื่นชอบความเป็นอิสระในการใช้ชีวิต มีความคิดเป็นของตนเอง อ่อนไหวง่าย ทันสมัย ต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคม และเท่าทันโลกที่ขับเคลื่อนตลอดเวลา เป็นต้น และกลุ่ม Baby Boomer หมายถึง กลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง 50 จนถึง 70 ปี นั้นหมายถึงเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็น หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่าย หรือคณะผู้บริหาร ของกลุ่ม Millennial ซึ่งมักจะอารมณ์แปรปรวนได้ง่าย เครียดเนื่องจากการทำงาน และเริ่มมีปัญหาด้านความทรงจำ เป็นต้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันทั้งสองกลุ่มข้างต้น จะมีแนวคิดที่แตกต่างกันคนละฝั่งอย่างสุดขีด จึงไม่น่าแปลกใจที่ การจำแนกตามอายุ จึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประภาส โชติเมธี (รักโร) (2558) ที่ได้ศึกษาการบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสวรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัด

นครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักทศพิธราชธรรม เพื่อการบริหารงานของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสวรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.69) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบังคับบัญชา ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการ บูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โพนสวรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักทศพิธราชธรรม เพื่อการบริหารงานของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสวรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สำหรับ สถานภาพส่วนบุคคลที่เหลือไม่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคลากร จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

6.2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ และ หลักคุณธรรม/จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทำให้คนเราเกิดการพัฒนาทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ การศึกษาเป็นการพัฒนาคนในด้านกายภาพ อารมณ์และสติปัญญา เพื่อให้มีความมั่นคงทางอารมณ์ ความคิด ความประพฤติดีมีความรู้มีความเฉลียวและฉลาดและมี วิจารณ์ญาณ และโดยปกติคนที่ได้รับ การศึกษาสูงย่อมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวส่วนใหญ่มากกว่าคนที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่า และสำหรับการบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน จังหวัด บุคลากรทุกระดับการศึกษามีความเข้าใจหลักทศพิธราชธรรมมาภิบาลด้วยอิทธิบาท 4 ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นระดับการศึกษาจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน จังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ โอภาษ (2557) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.2.4 จำแนกตำแหน่ง โดยรวมและหลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละตำแหน่งหรือแต่ละ บทบาทในองค์กรมีมุมมองและความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในเรื่องต่างๆ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้นำอาจให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ระยะยาว ในขณะที่ผู้ที่ มีบทบาทสนับสนุนอาจให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประจำวัน นอกจากนี้ ผู้คนยังมีภูมิหลัง ประสบการณ์ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของพวกเขาได้ เช่นกัน สิ่งสำคัญคือต้องพิจารณาและเคารพมุมมองที่หลากหลายเมื่อทำการตัดสินใจในทีมหรือองค์กร

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผอบทอง สุจินพริ้ม (2559) ที่ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาล 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของบุคคาลกรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า บุคคาลกรที่มีเพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำเอาการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคคาลกรต่อไป

7.1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมคณะผู้บริหาร ให้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 เพื่อพัฒนาบุคคาลกรให้เป็นบุคคาลกรมีที่พึงประสงค์ และจัดกิจกรรมบนพื้นฐานของข้อมูลที่พบ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า บุคคาลกรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ระดับมากในทุกด้าน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมบุคคาลกรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการส่งเสริม หลักคุณธรรม/จริยธรรม มีความยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้น

7.2.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 ในการดำเนินงาน ควรเพิ่มหลักประสิทธิผล คือ ส่งเสริมความรักใคร่ในการปฏิบัติราชการ ที่มีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 โดยวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยอทิบาท 4 ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

8. บรรณานุกรม

- นิพนธ์ โอภาษ. (2557). การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ผอบทอง สุจินพรหม. (2559). การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของบุคคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 5(2). 102-111.
- พระทนต์ศักดิ์ ฐานรโต (มุงแก้วกลาง). (2558). การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประภาส โชติเมธี (รักไร่). (2558). การบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโบสถ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด. (2540). พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2540,” (2552, 3 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนที่ 109 ก.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ วรรณกุล. (2559). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางปะหันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากร
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด*

THE INTEGRATION BASED ON THOSAPHITRAJADHAMMA IN PERSONNEL
ADMINISTRATION UNDER RIO ET PROVINCIAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION

สิริจรรยา ต้นทอง¹, พชรเดช เสมมานู²
Sirijunya Tontong¹, Pacharadech Semanu²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : tontong2514knw@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .904 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านตบะรองลงมา คือ ด้านอวิหิงสา ด้านอาชชวะ ด้านปริจาคะ ด้านมัททวะ ด้านศีล ด้านทาน ด้านอภโกระ ด้านขันติ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอวิโรธนะ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ด้านปริจาคะ และด้านอวิโรธนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านอภโกระ ด้านอวิหิงสา และด้านขันติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนก

ตำแหน่ง ด้านทาน ด้านอวิหิงสา ด้านขันติ และด้านอวิโรธนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรพบว่า ผู้บริหารควรรู้จักบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้เป็นผู้เสียสละ เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บุคลากรควรมีความซื่อตรงต่อเวลา มีความจริงใจพร้อมที่จะให้บริการด้วยความมุ่งมั่นและเข้าใจประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม เป็นไปตามหลักการบริหารงานบุคคล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการปฏิบัติงาน 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุง

คำสำคัญ : การบูรณาการ; หลักทศพิธราชธรรม; การบริหารงานของบุคลากร

ABSTRACT

The objectives of research article were 1) to study general the Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative Organization; 2) to compare the opinions on the Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative Organization, classified by gender, age, education level, and position; and 3) to study suggestions for the Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative Organization, a sample group of 210 personnel. The data collection tool used in this study was a questionnaire with 5-level Likert scale items, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of .904. The statistical analysis used in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

The results show that: 1) the Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative Organization, Overall, it was at a high level, with the highest average being the tapa, followed by the non-vihimsa, the ajjava, the prijaga, Mattava, morality, alms, Akkotha, Khanti. 2) The result of Comparative results of the level of Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative Organization, classified by gender, overall and by aspect. There was no difference classified by age, virtue and agitation. The difference was statistically significant at the .05 level, otherwise there was no difference. Classified by level of education, the Akkotha, the non-vihimsa and the Khanti were significantly different at the .05 level, classified by position, the Dhan, the non-vihimsa, the Khanti and the non-virothana. The difference was statistically significant at the .05 level. 3) the results suggested that Integration Based on Thosaphitrajadhamma in Personnel Administration under Rio Et Provincial Administrative

Organization, Administrators practice themselves as givers and sacrifices. Provide opportunities for personnel and communities to participate in decision-making. Personnel should be honest on time. Be sincere and ready to provide service with determination. and understand people perform duties with righteousness and fairness and live oneself on the principles of dharma It is in accordance with the principles of personnel management in 4 aspects, namely 1) Planning 2) Operation 3) Auditing and Evaluation 4) Improvement.

Keywords : Integration; Thosaphitradhamma; Personnel Administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ยึดแนวทางและแก้ไขจุดอ่อนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากรัฐธรรมนูญให้ได้มากที่สุดและตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการ ให้ส่วนราชการกำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการให้สอดคล้องกับลักษณะงานในส่วนราชการนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง จึงมีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในระดับตำบลนับเป็นรูปแบบการบริหารจัดการในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทเรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537) ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบุคคลากรทุกคนมีสติและจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งหลักทศพิธราชธรรม หรือราชธรรม 10 เป็นธรรมของพระราชา กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติปฏิบัติ หรือคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง เป็นหลักธรรมสำหรับทำให้ผู้อื่นรักใคร่พอใจ 10 อย่าง หลักทศพิธราชธรรมจึงเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองหรือบุคคลทั่วไปที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติตนได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม, 2562)

ด้วยเหตุนี้ หลักธรรมที่นำไปปฏิบัติได้ตลอดไปทุกกาลสมัย คือธรรมสำหรับพระราชา 10 ประการ เพราะศูนย์รวมของการปกครองหรือกลไกสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปกครองอยู่ที่ ผู้ปกครองตั้งแต่พระราชาผู้เป็นพระประมุขของรัฐ ฉะนั้นหลักทศพิธราชธรรมจึงเน้นความสำคัญของผู้นำหรือเน้นที่ตัวผู้นำว่าต้องมีคุณสมบัติหรือมีคุณธรรมอะไรบ้าง จึงจะนำประเทศชาติ ไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข แม้ว่าทศพิธราชธรรมจะมีชื่อเรียก “ธรรมสำหรับพระราชา” แต่ประชาชนพลสกนิกทั้งหลายก็สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติได้ (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), 2551) หากพิจารณาด้วยดีแล้วจะเห็นว่าไม่ใช่เป็นธรรมสำหรับผู้ปกครองสูงสุด คือเพราะพระราชาหรือพระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่เป็นธรรมสำหรับผู้ทำหน้าที่ปกครองทั่ว ๆ ไปตั้งแต่ ระดับชาติตลอดลงมาจนถึงระดับประชาชนในชาติทั่วไป จะแตกต่างกันก็ตรงที่เขตแห่งความรับผิดชอบในการปกครองซึ่งก็คงมากน้อยแตกต่างกันไปตามฐานะของบุคคลนั้นๆ

ทั้งนี้เพราะความผาสุกของคนที่อยู่ รวมกันเป็นหมู่เป็นคณะนับแต่ครอบครัวไปจนถึงประเทศชาตินั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้ปกครองเป็นสำคัญ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาในการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานน้อย จึงเกิดปัญหาตามมา เช่น การเกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ความแตกแยกของสมาชิกในองค์กรกับ ฝ่ายค้านฝ่ายปกครองท้องถิ่น การให้บริการประชาชน การสงเคราะห์ชุมชนที่น้อยไป ไม่ทำตามความต้องการของประชาชน และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกิดการล่าช้าในระบบการทำงาน ชุมชนจึงมีการพัฒนาที่ล่าช้าไม่ทันต่อยุคสมัยจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมมาใช้ประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารระบบงานขับเคลื่อนไปในทิศทางที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประชาชนในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมดนับถือพระพุทธศาสนาแต่ไม่ค่อยได้นำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้นำก็ควรที่จะนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี แต่ทั้งนี้ก็มีเชื่อว่าเฉพาะผู้นำหรือผู้ปกครองเท่านั้นที่จะต้องปฏิบัติธรรมหรือรับผิดชอบต่อความผาสุกของหมู่คณะ ผู้อยู่ในปกครองไม่ต้องปฏิบัติธรรมหรือไม่ต้องรับผิดชอบต่อ อันที่จริงทุกคนที่รวมอยู่ในหมู่คณะเดียวกันต่างต้องรับผิดชอบต่อความผาสุกของกันและกันด้วยกันทั้งนั้น แต่สำหรับผู้นำนั้นในฐานะที่เป็นผู้นำจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่ผู้ตามหรือผู้อยู่ในปกครองเป็นอันดับแรกจะสมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำ ฉะนั้นผู้นำจึงอยู่ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบต่อหนักกว่าผู้อื่นในหมู่เดียวกันด้วยเหตุนี้เอง ในทางพระพุทธศาสนา จึงเน้นการปฏิบัติธรรมของผู้ที่เป็นผู้นำหรือผู้ปกครองหมู่คณะมากเพื่อความผาสุกของประเทศชาติต่อไป (กองการเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อต้องการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ทศพิธราชธรรม และร่วมพัฒนาการปกครองการบริหารในส่วนของผู้ทำหน้าที่ปกครอง หรือนักบริหารให้ดียิ่งขึ้น เพราะจะทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาในการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมให้แก่บุคลากรต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.4 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 บุคลากรนำผลของการวิจัยการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

4.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

4.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ในการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความคิดเห็นของบุคลากร

4.4 องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 424 คน ข้อมูลจากการเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2565 คลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดโดยตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยข้อความคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อความออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – ended) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) ตอนที่ 3 เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-

ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.67-1.00 มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านทาน	4.25	0.53	มาก	7
2. ด้านศีล	4.32	0.53	มาก	6
3. ด้านปริจาคะ	4.32	0.52	มาก	4
4. ด้านอาชวะ	4.33	0.54	มาก	3
5. ด้านมัททวะ	4.32	0.52	มาก	4
6. ด้านตปะ	4.37	0.57	มาก	1
7. ด้านอักโกระ	4.22	0.33	มาก	8
8. ด้านอวิหิงสา	4.33	0.35	มาก	2
9. ด้านขันติ	4.17	0.41	มาก	9
10. ด้านอวิโรธนะ	4.15	0.40	มาก	10
รวม	4.28	0.28	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.28) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านตปะ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านอวิหิงสา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.35) ด้านอาชวะ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.54) ด้านปริจาคะ, ด้านมัททวะ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.52) ด้านศีล ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53) ด้านทาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.53) ด้านอักโกระ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.33) ด้านขันติ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.41) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอวิโรธนะ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.40)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1) ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน และ ให้ความ สนับสนุน แก่ผู้บำเพ็ญ คุณงามความดี เช่น ให้ รางวัล ให้ เลื่อนยศเลื่อนฐานะให้ ค่า ชมเชย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ หน้าที่ไม่ทอดทิ้งดูดยาม ทุกข์ยาก รongลงมา ผู้บริหารรู้จักเอาใจใส่ดูแลจัดสรรสงเคราะห์ อนุเคราะห์ให้ประชาชนหรือผู้ ได้ บังคับบัญชา ได้รับประโยชน์ได้ รับความสุขได้ รับความ สะดวกปลอดภัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรู้จักบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้เป็นผู้เสียสละ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้ เกิดประโยชน์ กับส่วนรวมมิใช่หมายจะเอาประโยชน์ส่วนตัว

2) ด้านศีล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรเป่าหมาย ความสำเร็จ ทำงานด้วยความทุ่มเท อุทิศตนเต็มที่กับงานทุกอย่าง และต้องมีการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ สำหรับทุกสถานการณ์ รongลงมา คือ บุคลากรมีสติสัมปชัญญะ มีศีลกำกับควบคุมแล้วทั้งกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรรักษาความซื่อสัตย์สุจริต รักษาเกียรติคุณ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน

3) ด้านปรีชาคะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีการทำ หน้าที่ด้วยความเสียสละ ไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก ไม่เลือกปฏิบัติ ก็ยอมเป็นที่รักของประชาชน โดยทั่วไป รongลงมา คือ บุคลากรยึดหลักธรรมในการนำตน นำคน นำงานเป็นหลักธรรมในการครอง ตน ครองคน และครองงานเพื่อความสำเร็จของงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หน่วยงานมีการเปิด โอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน

4) ด้านอาชชวะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีความ ซื่อตรงต่อหน้าที่ อันได้แก่ ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผล ไม่ละทิ้ง เสียกลางคัน รongลงมา คือ บุคลากรมีความซื่อตรงต่อบุคคล ไม่คิดคดทรยศต่อมิตรและผู้มีพระคุณ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีความซื่อตรงต่อเวลา อันได้แก่ การทำงานตรงกับเวลานาทีที่กำหนด หมาย ไม่เอาเวลาราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว

5) ด้านมัทวะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีการดำรงตัว ดำรงตนเป็นผู้นำมีคุณลักษณะของความอ่อนโยน รongลงมา คือ บุคลากรมีความงามสง่าในท่วงทีกิริยา สุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีหน้าที่หลักคือการน้อมกายและน้อม ใจเข้าไปเชื่อมสมานมิตรต่อคนกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดความไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุขในชุมชนและสังคม

6) ด้านตปะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรรักษาคำมั่น สัญญาไม่รับปากเพียงให้พันตัว โดยไม่สนใจว่าจะทำได้ ตามที่รับปากหรือไม่อันจะทำให้ประชาชนขาด ความเชื่อถือ รongลงมา คือ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อความสุขของประชาชน ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรปฏิบัติและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ยึดมั่นในคุณงามความดีความถูกต้อง และ ขอบธรรม

7) ด้านอภิปรัชญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีความเมตตาประจําใจไว้ระงับความขุ่นเคืองแห่งตน รองลงมา คือ เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ก็แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยความสุ่ม รอบคอบจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อมีปัญหา ก็พยายามชี้แจงเหตุผลทำความเข้าใจหาทางแก้ปัญหา โดยไม่ใช้อารมณ์

8) ด้านอภิปรัชญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรทำงานในหน้าที่ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน รวดเร็วถูกต้อง ด้วยการมี สมานัตติ ร่องลงมา คือ บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนที่มาติดต่อด้วยความจริงใจมีความพร้อมที่จะให้บริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีความกรุณา ไม่ทารุณเบียดเบียนและกลั่นแกล้งให้ประชาชนได้รับ ความเดือดร้อน

9) ด้านอภิปรัชญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีความอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รองลงมา คือ บุคลากรทำงานในหน้าที่อย่างทุ่มเท เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรให้บริการประชาชนด้วยความมุ่งมั่น และเข้าใจประชาชน

10) ด้านอภิปรัชญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรยึดผลประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่เอาความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง รองลงมา คือ บุคลากรให้บริการแก่ประชาชนที่มาติดต่ออย่างยุติธรรมทุกคน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ด้านปริจจาคะ และด้านอภิปรัชญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านอภิปรัชญา ด้านอภิปรัชญา และด้านอภิปรัชญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตำแหน่ง ด้านทาน ด้านอภิปรัชญา ด้านอภิปรัชญา และด้านอภิปรัชญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3. ข้อเสนอแนะการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารควรรู้จักบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้เป็นผู้เสียสละ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้ เกิดประโยชน์ กับส่วนรวมมิใช่หมายจะเอาประโยชน์ บุคลากรควรซื่อสัตย์สุจริต รักษาเกียรติคุณ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างและเป็นที่ยอมรับของประชาชน บุคลากรควรมีความประพฤติดีงาม มีความเหมาะสมในการส่งเสริมคนดีมีคุณสมบัติที่ดี เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบ้างเรื่อง บุคลากรควรมีความซื่อตรงต่อเวลา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติกันและกัน แก้ปัญหาด้วยความเพียร มีความจริงใจพร้อมที่จะให้บริการด้วยความมุ่งมั่น และเข้าใจประชาชน บุคลากรควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย บุคลากรควรให้บริการแก่ประชาชนที่มาติดต่ออย่างยุติธรรมทุกคน เป็นไปตามหลักการบริหารงานบุคคล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการปฏิบัติงาน 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุง

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 การบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรใดๆ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของบริษัท ซึ่งก็คือพนักงาน การจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้แน่ใจว่าองค์กรมีคนที่เหมาะสม มีทักษะที่เหมาะสม ในบทบาทที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกิจกรรมต่างๆ เช่น การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา การจัดการผลการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความสัมพันธ์กับพนักงาน และสุขภาพและความปลอดภัย การจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ขวัญกำลังใจของพนักงานดีขึ้น เพิ่มผลผลิต อัตราการลาออกลดลง และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นบวก นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์โดยทำให้มั่นใจว่ามีพนักงานที่มีทักษะและมีแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนภารกิจ กล่าวโดยสรุปคือ การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องงานวิจัยของ คอลเลต (Conlette, 1995) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า เพศและประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆและการเปลี่ยนแปลงลักษณะการบริหารความแตกต่างของการพัฒนาบุคลากรจะเกิดขึ้นน้อย มีการพิจารณาจากระยะเวลาของ ประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านตปะ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญ จึงได้อธิบายผลดังนี้ ด้านตปะ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเพราะว่า บุคลากรมีรักษาคำมั่นสัญญาไม่รับปากเพียงให้พ้นตัว โดยไม่สนใจว่าจะทำได้ ตามที่รับปากหรือไม่อันจะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อความสุขของประชาชน และบุคลากรมีการปฏิบัติและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ยึดมั่นในคุณงามความดีความถูกต้อง และชอบธรรม สอดคล้องงานวิจัยของ พระธรรมา นาดมโม (เทพวรรณ) (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอวิโรธนะ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญ จึงได้อธิบายผลดังนี้ ด้านอวิโรธนะ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่า บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย บุคลากรให้บริการแก่ประชาชนที่มาติดต่ออย่างยุติธรรมทุกคน บุคลากรยึดผลประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่เอาความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทพรรณ ธนบุญเกียรติ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1.ศึกษาระดับการนำหลัก

ทศพิธราชธรรม ไปใช้ในการบริหารงานของเทศบาลพิษณุโลก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนมักมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในบางเรื่อง เพราะอาจมีความเชื่อ ค่านิยม ประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือได้รับข้อมูลหรือมุมมองที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ อิทธิพลทางสังคมและความปรารถนาที่จะปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคมหรือความคิดเห็นของผู้อื่นก็สามารถมีบทบาทในการกำหนดความคิดเห็นของผู้คนได้ สิ่งสำคัญคือต้องจำไว้ว่าแม้ว่าผู้คนอาจมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็ยังมีมุมมองที่หลากหลายและความคิดที่หลากหลายในหัวข้อใดก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรงค์ คุ้มพาล, ธรรมธร มะโนรา, สมจิตร โตนชัยภูมิ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ระหว่างครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน

6.2.2 จำแนกตามอายุ ด้านปริจาจะ และด้านอวิโรธนะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนในวัยต่างๆ มีประสบการณ์ชีวิตและมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็นของพวกเขา คนอายุน้อยอาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันเมื่อเทียบกับคนที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากการสัมผัสกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ คนรุ่นต่างๆ อาจได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อความเชื่อและทัศนคติของพวกเขา สิ่งสำคัญคือต้องเคารพและพิจารณาความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการสื่อสารระหว่างคนทุกวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวรวิฑูริ มหาวีโร (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มี สถานะ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

6.2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านอภิกะ ด้านอวิหิงสา และด้านขันติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้คนมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เพราะการเข้าถึงการศึกษาไม่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ปัจจัยต่างๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานที่และความเชื่อทางวัฒนธรรมล้วนส่งผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของแต่ละคน นอกจากนี้ ผู้คนยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเนื่องจากพวกเขามีประสบการณ์ มุมมอง และค่านิยมที่ไม่เหมือนใครซึ่งหล่อหลอมความเชื่อและทัศนคติของพวกเขา สิ่งสำคัญคือต้องเคารพและพิจารณาความคิดเห็นที่แตกต่างเนื่องจากอาจนำไปสู่ความเข้าใจอย่างรอบด้านมากขึ้นในหัวข้อหนึ่งๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหา

ประภาส โชติเมธี (รักไร) (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโปลด์ อำเภอนพมิตร จังหวัดนครราชสีมา โดยมีผลวิจัยดังนี้ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโปลด์ อำเภอนพมิตร จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สำหรับสถานภาพส่วนบุคคลที่เหลือไม่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคลากร จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

6.2.4 จำแนกตำแหน่ง ด้านทาน ด้านอิทธิงสา ด้านขันติ และด้านอิโรธนะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนเรามีตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน เพราะพวกเขามีทักษะ ความรู้ และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ตำแหน่งงานแต่ละตำแหน่งแสดงถึงชุดของหน้าที่และงานเฉพาะที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะ นอกจากนี้ ผู้คนยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเนื่องจากพวกเขามีประสบการณ์ชีวิต ค่านิยม และความเชื่อที่แตกต่างกัน เป็นเรื่องปกติที่จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และสิ่งสำคัญคือต้องเคารพและรับฟังมุมมองของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร แพร่ม้วน (2551) ได้ศึกษาเรื่อง คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้เชิงประจักษ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสิงหบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ เชิงประจักษ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสิงหบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีการรับรู้ คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และอายุราชการ แตกต่างกัน มีการรับรู้ คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำเอาหลักทศพิธราชธรรม มาปรับใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วม การฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรต่อไป

7.1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมคณะผู้บริหาร ให้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการ บูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรม เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรที่มีพึงประสงค์ และจัด กิจกรรมบนพื้นฐานของข้อมูลที่พบ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการ นำเอาหลักทศพิธราชธรรม มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ระดับมากในทุกด้าน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการ

ส่งเสริม ด้านตปะ คือ บุคลากรควรรักษาความมั่นใจสัญญาไม่รับปากเพียงให้พันตัว โดยไม่สนใจว่าจะทำได้ตามที่รับปากหรือไม่อันจะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรม ในการดำเนินงานบริหารควรเพิ่ม ด้านวิโรธนะ คือ บุคลากรควรมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรมและดำรงตนบนหลักแห่งธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงาน โดยวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและผลกระทบในการบูรณาการตามหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

8. บรรณานุกรม

กองการเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. (2565). **หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล**. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด.

ดำรง คัมพาล, ธรรมธรณ มะโนรา, สมจิตร โตนชัยภูมิ. (2552). **พฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2**. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นนทพรณ์ ธนบุญเกียรติ. (2559). **การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิชญ์โลกในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่**. พิชญ์โลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ). (2551). **ทศพิธราชธรรม : การให้ทานที่ไม่ต้องเสียเงินแล้วยังได้นิพพาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง.

พระธรรมา นาถธมโม (เทพวรรณ). (2562). **การบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาประภาส โชติเมธี (รักไร่). (2563). **การบูรณาการหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสวรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระวรารุฒิ มหาวโร (ถาวะโร). (2559). **การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร แพร่ม้วน. (2551). **คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้เชิงประจักษ์ของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม. (2562). **พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม พ.ศ. 2562**. นนทบุรี: ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- Collette, B. B. (1995). **Guia FAO para la Identification de Especies para los fines de la pesca**. Roma : Pacifico centro oriental.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

**บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)
ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4
ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์***
**THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN IMPLEMENTING THE CORONAVIRUS
DISEASE (COVID-19) PREVENTION POLICY BY APPLYING THE FOUR GREAT
EFFORTS IN KAMALASAI DISTRICT, KALASIN PROVINCE**

ชยุต วงษาไฮ¹, เวชสุวรรณ อาจวิชัย²
Chayut Wongsahai¹, Wedsuwan Ardwichai²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : chaayuut2510@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .212 - .839 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รองลงมา คือ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ 2) ผลการทดสอบ

สมมติฐาน ผู้นำชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ต่างกัน มีบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักการสามัคคี 4 ในเขตพื้นที่อำเภอภูกามยาว จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน เพศและอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) ผู้นำชุมชนได้ให้ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยผู้นำชุมชนควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สู่การปฏิบัติและด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้นำชุมชนควรวางวิธีการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ในช่วงการแพร่ระบาดโดยมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความปลอดภัย

คำสำคัญ : บทบาทของผู้นำชุมชน; การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา; หลักการสามัคคี 4

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the level of communities leader's roles in implementing the Coronavirus Disease (COVID-19) prevention policy by applying the Four Great Efforts in Kamalasai District, Kalasin Province 2) to compare the opinions of community leaders' roles in implementing the Coronavirus Disease prevention policy by applying the Four Great Efforts principle in Kamalasai District, Kalasin Province, classified by gender, age, education level and 3) to recommend guidelines for the development of the community leaders' roles in implementing the coronavirus disease prevention policy by applying the the 4 Great Efforts principle in Kamalasai District, Kalasin Province. The sample group used were the headmen, village headmen, chief Inspectors, assistant headmen, village health volunteers, and sub-district medical practitioners in Kamalasai District. Kalasin Province 310 personnel. The research instrument was the questionnaires with content validity between 0.67-1.00. The discrimination was .212 - .839 and reliability of 0.86. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Statistics used to test the hypothesis using t-test and F-test.

The research found that: 1) The role of community leaders had had implementing the Coronavirus Disease prevention policies by applying the Four Great Efforts principle in Kamalasai District, Kalasin Province overall, it was at the highest level. When considering each aspect, sort from aspect with the highest mean to the lowest. The highest average was measures to control the spread of Coronavirus Disease, followed by implementation of the policy. 2) The results of the hypothesis test found that

community leaders with gender, age, education level, and position were different, there was a role of community leaders in implementing the Coronavirus Disease prevention policy by applying the Four Great Efforts in Kamalasai District, Kalasin Province, overall and each aspect found that there was a statistically significant difference between gender and age at the .05 level, according to the hypothesis of the research determined. The education level, and position were not different, which was not in accordance with the assumptions of the research determined. 3) The community leaders' Recommendation were measures to control the spread of the Coronavirus Disease 2019: community leaders should set up measures to control the spread of the Coronavirus Disease 2019 to practice and implementation of the policy, community leaders should find the ways to promote occupations or income during the pandemic with clear guidelines to ensure safety.

Keywords : Roles of Community Leaders; Coronavirus Disease Prevention, Four Great Efforts

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

บทบาทของผู้นำชุมชนถือเป็นการแสดงออกในแบบผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ร่วมกัน อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับคนในกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียว เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามความรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงและเข้าใจ และเขาจะต้องทำให้กลุ่มทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานในทางที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันและปฏิบัติการด้วยดีของสมาชิกในกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมาย ผู้นำต้องมีบทบาทและหน้าที่โดยเป็นผู้ประสานงาน วางแผน กำหนดนโยบาย เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก คอยดูแลความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดภาวะที่มีการขัดแย้งภายในกลุ่ม เป็นบุคคลตัวอย่าง และเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มที่จะนำพากลุ่มให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ (นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2529)

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นไวรัสอุบัติใหม่ที่พบว่ามีอาการระบาดตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2562 โดยรายงานครั้งแรก มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนทางการไอ จาม สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลายของคน ผู้ติดเชื้อจะมีอาการคล้ายเป็นไข้หวัดธรรมดา อาการปานกลางเป็นปอดอักเสบ และอาการรุนแรงมากจนอาจเสียชีวิต การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และแนะนำทุกประเทศให้เร่งรัดการเฝ้าระวัง ป้องกัน และ

ควบคุมโรค ข้อมูล ณ วันที่ 28 มีนาคม 2563 มีรายงานผู้ป่วย ใน 196 ประเทศ 2 เขตบริหารพิเศษ 1. นครรัฐ 2. เรือสำราญ เป็นผู้ป่วยที่ยืนยัน 597,458 ราย และเสียชีวิต 27,570 ราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สำหรับประเทศไทย ได้มีมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคตั้งแต่เริ่มพบการระบาดในประเทศจีน ตรวจพบผู้ป่วยรายแรกเป็นผู้เดินทางจากประเทศจีนในวันที่ 8 มกราคม 2563 ได้รับการตรวจยืนยัน ผลและแถลงสถานการณ์ในวันที่ 14 มกราคม 2563 ผู้ป่วยช่วงแรกเป็นผู้เดินทางจากพื้นที่เสี่ยงการขยายพื้นที่ระบาดในต่างประเทศเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับผู้ติดเชื้อจากการเดินทางไปยังพื้นที่มีอาการเล็กน้อยทำให้ไม่มีการตรวจหาการติดเชื้อ การพบผู้ป่วยกลุ่มถัดมาคือ ผู้ประกอบอาชีพสัมผัสกับนักท่องเที่ยว จากนั้นพบการติดเชื้อในกลุ่มนักท่องเที่ยวไทยที่นิยมไปกินดื่ม การระบาดเป็นกลุ่มก้อนใหญ่คือการระบาดในสนามมวยลุมพินี สนามมวยราชดำเนิน ซึ่งทำให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนมากเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนต้องมีการประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 และต่อมาเมื่อ 25 มีนาคม 2563 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และวันที่ 26 มีนาคม 2563 ได้ประกาศข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 1) โดยกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว และป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สถานการณ์การติดเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นคนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ตรวจพบเชื้อโควิด-19 ที่อยู่นอกจังหวัดขอกลับเข้ามารักษาและเป็นผู้ที่เดินทางกลับมาจากพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด จากการสัมผัสร่วมบ้านกับผู้เดินทางกลับจากพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด รวมทั้งพื้นที่อื่นๆ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการระบาดเป็นกลุ่มก้อนในครอบครัวและชุมชน คือ 1. การรับประทานอาหารร่วมกัน (ล้อมวง กินข้าวด้วยกัน) 2. อยู่อาศัยในครอบครัวเดียวกันโดยไม่มีการป้องกันตนเอง 3. การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกัน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้ขอความร่วมมือจากประชาชน ได้แก่ 1. ให้ประชาชนที่เดินทางมาจากพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (13 จังหวัด) ให้แจ้งล่วงหน้าก่อนเข้าพื้นที่ต่อ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ และปฏิบัติตามคำแนะนำพร้อมทั้งให้รายงานตัวทันทีเมื่อถึงพื้นที่ และเข้ากักตัวเป็นเวลา 14 วัน ณ สถานที่ที่ทางราชการกำหนด และให้ตรวจคัดกรองหาเชื้อโควิด 19 ทุกคน 2. ประชาชนที่เดินทางกลับมาจากพื้นที่จังหวัดอื่นนอกจาก 13 จังหวัด) ให้แจ้งล่วงหน้าก่อนเข้าพื้นที่ ต่อ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ และรายงานตัวทันทีเมื่อถึงพื้นที่ ให้แยกอยู่ แยกกิน แยกนอน แยกสังเกตอาการตนเอง 14 วัน ขอความร่วมมือประชาชนหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกันในห้วงเวลานี้ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สวมหน้ากาก 100% และล้างมือบ่อยๆ ไม่รวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ขอให้ทุกท่านปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, 2564)

ดังนั้น การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตถือว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในภาวะที่สังคมประสบปัญหา โดยหลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ได้แก่ 1. สังวรปธาน คือ เพียรป้องกัน เช่น รัฐบาลออกกฏอกระเบียบ เป็นการป้องกัน การมีเคอร์ฟิว การมีพระราชกำหนดให้สวมหน้ากากอนามัย ให้ล้างมือ ให้นั่งเว้นระยะห่างกันไม่คลุกคลี หรือการห้ามไม่ให้เปิดบาร์เปิดคลับ สนามมวย แหล่งมั่วสุ่ม 2. ปหานปธาน คือ เพียรละเลิก ทั้งอะไรต่างๆ ที่ไม่ดี ให้มีกฏกติการะเบียบป้องกันไว้แล้ว แล้วก็ให้ทิ้งให้เลิก เช่น คนที่ชอบเที่ยวเตร่ คนที่ชอบชกมวยดูมวย คนที่ชอบไปบาร์ไปคลับ คนที่ชอบกินเหล้าเมายามั่วสุ่มก็เลิกหมด 3. ภาวนापธาน คือ เพียรภาวนา ทำให้มี ทำให้เป็น ไม่เคยทำก็ทำ ทำไม่เป็นก็ทำเป็น เช่น ทำกับข้าวไม่เป็นพอกเกิดภาวะแบบนี้ก็ฝึกทำกับข้าวก็ทำเป็น ทำเก่งเลย ไม่เคยอยู่บ้านก็อยู่กับครอบครัวประหยัดใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย ก็ปรับตัวใหม่เปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ 4. อนุรักษปธาน ก็คือ การเพียรรักษา เคยทำอะไรมาดีปฏิบัติอะไรอย่างไรดีก็ทำไปปฏิบัติไป อย่างนั้น เคยทำวัดสวนมนต์อ่านหนังสือธรรมะก็อ่าน ฟังธรรมะก็ฟัง รักษาไว้ไม่ทิ้ง ไม่ใช่อ้างว่ามีโควิดก็ทิ้ง เมื่อมีเวลามากขึ้น อ่านหนังสือธรรมะมากขึ้น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รักษาไว้ ไม่ทิ้งอย่างนี้แหละก็เป็นปธานเหมือนกัน เราทำอย่างนี้ประเทศเราก็ปลอดภัยจากโรค (สยามรัฐออนไลน์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยที่ทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังป้องกันโรค และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน ที่ผ่านมาเพื่อให้ทราบสถานการณ์ในพื้นที่ จึงสนใจที่จะทำการศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 พื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้สำหรับผู้นำในชุมชนที่จะต้องมีส่วนในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และความปกติใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

2.3 เพื่อเสนอแนะบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ได้ทราบผลเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นสารสนเทศในการนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและพื้นที่

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ จำนวน 8 คน ผู้ใหญ่บ้าน 111 คน สารวัตรกำนัน 16 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 236 คน แพทย์ประจำตำบล 8 คน และ อสม. 1,180 คน รวมทั้งหมดจำนวน 1,559 คน (สำนักทะเบียนอำเภออมลาคาไสย ข้อมูล ณ วันที่ 2 มิถุนายน 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 8 ตำบล รวมทั้งสิ้น 310 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) (สงศรี ชมพวงค์, 2554) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.67-1.00 มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .212 - .839 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันสองด้าน คือ ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.70) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปหานปธาน, อนุรักษนปธาน) ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.70)

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำ นโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรม สัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ด้านมาตรการในการ ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามเพศ โดยรวม อายุ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปหานปธาน, อนุรักษนปธาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นราย คู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe') นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) ได้แก่ ควรมีการกำหนดมาตรการในการ ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ควรกำกับดูแลคัดกรองผู้ปฏิบัติงาน โดยให้ ผู้ปฏิบัติงานประเมินตนเอง ก่อนเข้าทำงานทุกวัน ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลตามที่กรมอนามัย กำหนด ควรดำเนินการเฝ้าระวังโดยการประเมินสถานประกอบกิจการ ในการปฏิบัติตามมาตรการ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมจากทุกภาคส่วน 2) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปหานปธาน, อนุรักษนปธาน) ได้แก่ ควรมีการนำหลักธรรม สัมมปปธาน 4 ไปบูรณาการใช้ในการวางแผนเพื่อดำเนินการให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่เรื่องการใช้ อุปกรณ์ป้องกันตนเอง และแนวทางการปฏิบัติตนสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยง ควรสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่นอกบ้าน ควรหาวิธีการส่งเสริมอาชีพหรือ รายได้ในช่วงการแพร่ระบาด ควรมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความปลอดภัย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

6.1 ระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันสองด้าน คือ ด้านมาตรการในการควบคุม การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) และด้านการ

นำนโยบายไปปฏิบัติ (ปทานปธาน, อนุรักษนปธาน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้นำในฐานะผู้วางแผนจะเป็นผู้วางแผนปฏิบัติงานเป็นผู้ตัดสินใจว่าบุคคลในกลุ่มของตนผู้ใดควรใช้วิธีการอย่างไร และใช้สิ่งใดมาประกอบเพื่อให้งานบรรลุตามความต้องการ มีหน้าที่ดูแลด้วยว่าแผนที่วางไว้มีการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้นำในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำจำเป็นต้องทำหน้าที่คล้ายกับผู้อำนวยการในสาขาวิชาชีพเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ได้บังคับบัญชา เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้และความชำนาญ ซึ่งภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ ว่าอะไรคือความสำคัญให้ภาพความเป็นจริงขององค์การแก่ผู้อื่นช่วยให้มองเห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน ภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ซึ่งสอดคล้องกับ ยงยุทธ เกษสาคร (2544) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีนั้นต้องมีศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะกระตุ้นจิตใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการสื่อความหมาย การติดต่อซึ่งกันและกัน ให้เกิดมีใจร่วมกับตน ดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินการจะเป็นไปในทางที่ดีหรือชั่วก็ได้ ฉะนั้นไม่ว่าคนนั้นจะเป็นอธิบดี ประธานกรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการบริษัท แม้แต่หัวหน้าโจร แต่ละคนจะต้องมีภาวะผู้นำทั้งนั้น ซึ่งมีลักษณะของผู้นำที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน ความเป็นผู้นำมีผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ หลายอย่าง ถ้าหัวหน้าหรือผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำในตัว กิจการงานของหน่วยงานก็จะดำเนินไปได้โดยเรียบร้อยราบรื่นและก้าวหน้า ตรงกันข้ามถ้าหัวหน้าหรือผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำในตัว ก็จะเกิดผลเสียต่าง ๆ หลายประการ ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ภายในหน่วยงาน พฤติกรรมความเป็นผู้นำจึงมีผลไปถึงผลผลิตขององค์กร ความพึงพอใจขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน ความกระตือรือร้นการบูรณาการ เป็นต้น ของผู้ร่วมงานด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ นั้นก็ได้ใช้นโยบายตามศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, (2563) ที่ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (ศบค.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่บ้าน (Stay at Home) ปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home: WFH) รักษาระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) รักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) สวมหน้ากากอนามัย และล้างมือบ่อยๆ ซึ่งการประกาศภาวะฉุกเฉินส่งผลให้ประชาชนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน)

ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามเพศ โดยรวม อายุ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปทานปธาน, อนุรักษนปธาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เพศมีผลกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอภุมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้น ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมปธาน 4 ของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอภุมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 24) ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2564 กล่าวถึงทุกเพศ ทุกวัย ย่อมมีส่วนร่วมของภาคประชาชนว่าการดำเนินนโยบายครั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและมีการร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผ่านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และมีการจัดการประชุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายดังกล่าว มาตรการเฝ้าระวังเพื่อการควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคในพื้นที่เฝ้าระวัง และสอดคล้องกับนโยบายของ ราชกิจจานุเบกษา (2565) ตามที่ได้มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2563 และต่อมาได้ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวออกไป อย่างต่อเนื่องเป็นระยะนั้น โดยที่สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ปัจจุบันได้คลี่คลาย และมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นจากการดำเนินมาตรการทางสาธารณสุขอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องส่งผลให้ จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากโรคดังกล่าวลดลงเป็นลำดับ จนสามารถผ่อนปรนบรรดามาตรการและ ข้อจำกัดต่างๆ ให้ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและ สังคมได้ใกล้เคียงกับปกติ รวมไปถึงการผ่อนคลายเป็นข้อจำกัดเรื่องการเดินทาง โดยเฉพาะการเดินทางระหว่างประเทศจากเดิมที่เคยกำหนดเป็นมาตรการสกัดกั้นเชื้อโรคอย่างเร่งด่วน โดยปรับให้สอดคล้องกับนโยบายเปิดประเทศของรัฐบาลเพื่อรับผู้เดินทางจากทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศสระ ธีรณาคำ (2563) ได้ศึกษาประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อประเมินประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน ที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน ผลการศึกษาพบว่า (1) ประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในระดับมาก (2) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกด้วยลักษณะประชากร

ด้าน เพศ อายุ และ การศึกษา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน ที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหินเป็นเชิงบวก ที่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง

นอกจากนั้นในระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกันของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอภูกามลาไสย ที่มีอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านที่ 1 ไม่แตกต่างกัน และรายด้านที่ 2 แตกต่างที่เป็นเช่นนี้อธิบายว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง ไม่มีผลหรือเป็นอุปสรรคกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภอภูกามลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้น ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ของผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอภูกามลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) สำหรับสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2564) ที่ว่าทุกเพศ ทุกวัยต้องกำกับ ดูแล ให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้มาติดต่อ และผู้ใช้บริการ สวมหน้ากากอนามัย หรือหน้ากากผ้า ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในสถานประกอบกิจการ ยกเว้นขณะดื่มหรือรับประทานอาหาร ต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มในสถานประกอบกิจการ ต้องจัดบริการ ที่ถูกสุขลักษณะปลอดภัย ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคและต้องจัดให้มีอ่างล้างมือ หรือเจลแอลกอฮอล์หรือแอลกอฮอล์เข้มข้นไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบไว้ด้วยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและยอมรับการเผชิญต่อความเสี่ยงที่ไม่แน่นอน รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวพิชญ์ โทรักษา และ วิมลสิริ แสงกรด (2565) ได้ศึกษาการศึกษากระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมแพ ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลเมืองชุมแพมีกระบวนการทำงานตามทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และมีปัจจัยความสำเร็จตามกรอบแนวคิดการจัดการการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้าง 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านสถานที่ และ 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ พบปัญหาและอุปสรรคที่เห็นได้ชัดเจน 2 ด้าน คือ ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กรที่มีลักษณะแบบบนลงล่าง (Top-Down) ทำให้กระบวนการการสั่งการ การปรับแก้กระบวนการให้เข้ากับสถานการณ์ล่าช้า และด้านการขาดแคลนบุคลากรด้านสาธารณสุขในการปฏิบัติงานเฉพาะทาง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้นำของชุมชนควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำเอาการบูรณาการหลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 มาปรับใช้ในการดำเนินงานในเขตพื้นที่อำเภอภูกามลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติต่อไป

7.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนนำแนวทางและนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งในด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปทานปธาน, อนุรักษนปธาน) เพื่อดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนในการนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัมปธาน 4 ในเขตพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ระดับมาก ทั้ง 2 ด้านคือ ด้านมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) และด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ปทานปธาน, อนุรักษนปธาน) ซึ่งเป็นการดำเนินการวิจัยเฉพาะในพื้นที่อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

7.2.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักธรรมสัมมัมปธาน 4 ในการดำเนินงานสามารถเพิ่มหลักประสิทธิผล คือ ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ผู้นำชุมชนสามารถสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีต่อชุมชน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมสัมมัมปธาน 4 โดยวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมสัมมัมปธาน 4 ในการดำเนินงานของพื้นที่อื่นๆ

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบูรณาการหลักธรรมสัมมัมปธาน 4 ในการดำเนินการเพื่อนำนโยบายการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปปฏิบัติโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัมปธาน 4

8. บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข (2563). แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ใน ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565. จาก <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8115>

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2529). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2544). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอสเค บั๊คเนส.

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). กองควบคุมโรคและภัยสุขภาพในภาวะฉุกเฉิน. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565. จาก <https://ddc.moph.go.th/ddce/>

- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สยามรัฐออนไลน์. (2563). **วิถีชีวิตใหม่ New Normal โดยพระมหาโพธิวงศาจารย์**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2565. จาก <https://siamrath.co.th/n/166631>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. (2564). **รายงานสถานการณ์โควิด-19 จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ.2564**. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.kalasin.go.th/t/index.php/th/covid-19.html?start=913>
- สุวพิชญ์ ไทรรักษา และ วิมลสิริ แสงกรด. (2565). การศึกษากระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมแพ. **Journal of Modern Learning Development**. 7(7). 248-262.
- อิสสระ หิรัญคำ. (2563). ประสิทธิภาพการจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 19 ของเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน**. 2(1). 1-11.

**ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลัก
สัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด***

**PEOPLE'S ATTITUDES TOWARDS THE ROLES OF TRANSFORMATIVE
LEADERSHIP BASED ON THE SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA IN
DONG KHRANG NOI SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION AREA,
KASET WISAI DISTRICT, ROI ET PROVINCE**

ศิริทรัพย์ สังคะพันธ์¹, พชรเดช เสมานู²
Sirisap Sangkhaphan¹, Pacharadet Semanu²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : sapkungnang2@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .268 - .833 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทภาวะ

*Received: June 30, 2023; Revised: August 18, 2023; Accepted: August 21, 2023

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ (1) ผู้นำกล้าตัดสินใจทำในสิ่งใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ (2) ผู้นำสามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในพื้นที่ที่มีเจตคติที่ดีในการทำงาน (3) ผู้นำสนับสนุนวิธีการทำงานหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใหม่ๆ และ (4) ผู้นำสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนนั้นที่มีความรักใคร่สามัคคีกัน เพื่อให้บริการกับทุกคนอย่างเท่าเทียม อยู่เสมอมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ทศนคติของประชาชน; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; หลักสัปปุริสธรรม 7

ABSTRACT

The objectives of this thesis were: 1) to study the level of people's attitudes towards the transformational leadership roles based on the seven principles of Suppurisadhamma in Dong Khrang Noi Subdistrict Administrative Organization, Kaset Wisai District, Roi-Et Province 2) to compare the opinions on people's attitudes towards the roles of transformational leadership based on the seven principles of Suppurisadhamma in Dong Khrang Noi Sub-district Administrative Organization, Kaset Wisai District, Roi - Et Province, classified by gender, age, education level, and occupation 3) to study on the recommendations and people's attitudes towards the roles of transformative leadership based on the seven principles of Suppurisadhamma in Dong Khrang Noi Sub-district Administrative Organization Kaset Wisai District, Roi Et Province. The sample group consisted of 361 people aged 18 years and over. The research instruments were questionnaires with content validity between 0.67-1.00 The discrimination was .268 - .833 and the reliability was 0.90. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Statistics used to test the hypothesis using t-test and F-test.

The objectives of research article were: 1) People's attitude towards the transformational leadership roles based on the seven principles of Suppurisadhamma in Dong Khrang Noi Sub-district Administrative Organization, Kaset Wisai District, Roi Et Province overall, it was at the highest level. 2) The results of the hypothesis testing found that people with different genders, ages, education level, and occupations had attitudes toward the transformational leadership roles based on the seven principles of Suppurisadhamma in Dong Khrang Noi Subdistrict Administrative Organization, Kaset Wisai District, Roi-Et Province, overall and each aspect no difference. 3) Recommendations given by people about the role of transformational leadership based on the seven principles of Suppurisadhamma, namely: (1) leaders dare to decide to do new things (2) leaders can motivate their subordinates and people in the area to have good

working attitudes (3) leaders encourage new ways of working or solving emerging problems, and (4) leaders can bring their subordinates and people harmonious, and providing services to everyone more equally and consistently.

Keywords : People's attitudes; Transformative Leadership; The Seven Principles of Suppurisadhama

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญกับการปกครองตนเองหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก หลักการสำคัญในการจัดระเบียบการปกครองประเทศตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยประการสำคัญ คือ “การกระจายอำนาจการปกครอง” ทั้งนี้เพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันการเมืองระดับพื้นฐานที่จะฝึกฝนให้พลเมืองเกิดความรู้ความเข้าใจในกลไกและกระบวนการการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย จากแนวคิดข้างต้นรัฐบาลได้ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้มีความเหมาะสมตามภารกิจหน้าที่เพื่อลดความซ้ำซ้อนและให้เกิดเอกภาพ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการโดยได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ส่งผลให้มีการจัดตั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขึ้น โดยมีภารกิจหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและมีการบูรณาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) กล่าวคือ องค์กรกำหนดให้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ซึ่งจะทำให้้องค์กรเกิดความคล่องตัวในการทำงาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

จากแนวคิดดังกล่าวส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองรวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำเนินกิจการของภาครัฐได้ง่าย ซึ่งถือว่าเป็นบันไดของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยขององค์กรบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท องค์กรบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน องค์กร

บริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การผลการปฏิบัติงานทั้งของกลุ่มและของผู้ใต้บังคับบัญชาเจตคติต่อการทำงานความพึงพอใจในการทำงานความผูกพันต่อองค์กรพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถ ของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้นทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขา ไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม ดังนั้นการจะพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น ผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารของตน ให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปของการเปลี่ยนแปลงให้องค์กรมีระบบที่ดี สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2550)

ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอกะชังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับความร่วมมือจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประชาชน บุคคลกร และหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้ได้รับรางวัลประกวดเชิดชูเกียรติผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2564) แต่ตำบลครั้งน้อยยังพบปัญหาด้านการบริหารงานในบทบาทภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงขององค์กรสู่มีการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ยังไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนในมิติที่ควรได้รับการพัฒนาคนในชุมชน ดังนั้น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงาน การอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน ตลอดจนการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน โดยการปฏิบัติงานใด ๆ ภายในองค์กรให้ประสบความสำเร็จนั้น ย่อมต้องการความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย องค์กรที่ประสบความสำเร็จมีลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งแตกต่างกันไปจากองค์กรที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ การมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพการบริหารใด ๆ จะเกิดประสิทธิภาพได้ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน และใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ได้และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้นผู้นำที่เหมาะสมของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นตามวิสัยทัศน์ของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องปรับบทบาทการบริหาร การพัฒนาตำบล ให้สามารถบรรลุ

สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย, 2565) ซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานควรนำหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานเพื่อเกิดคุณธรรมขององค์กร ซึ่งหลักสัปปุริสธรรม 7 หมายถึง ธรรม 7 ประการของสัตบุรุษที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คือ ความเป็นคนดีที่สมบูรณ์เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้ที่ป็นหัวหน้าคนหรือผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักตัวเอง และผู้อื่น รู้จักกาลเทศะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนิสัย ความต้องการ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้เหมาะสมกับงาน (พระมหาสมควร ศรีสังคราม, 2550) ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความต้องการที่จะขอรับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ดี ประทับใจ และชื่นชม ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและประทับใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และเสนอผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำผลการศึกษามาบูรณาการใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มีภารกิจในความรับผิดชอบ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการบริหารงานบุคคล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเงินการคลัง การบริหารจัดการ การพัฒนาระบบสารสนเทศ การพัฒนาการให้บริการของท้องถิ่นให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการ และการบริหารงานในองค์กรที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคงครั่งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการปรับใช้ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดงครั่งน้อย

3.2 ทำให้ทราบข้อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการปรับใช้ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดงครั่งน้อย

3.3 ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการปรับใช้ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบลดงครั่งน้อย และแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด จำนวน 5,923 คน (สำนักบริหารการทะเบียน อำเภอกะชังศรีวิชัย (25 กันยายน พ.ศ. 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5,923 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) (ปัญญา คล้ายเดช, 2560) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 361 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended

Questionnaire) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.67-1.00 มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรหว่าง .268 - .833 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.63) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.73)

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย อำเภอกษัตริย์ จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับจากความถี่สูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ผู้นำกล้าตัดสินใจทำในสิ่งใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ 2) ผู้นำสามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในพื้นที่มีเจตคติที่ดีในการทำงาน 3) ผู้นำสนับสนุนวิธีการทำงานหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใหม่ ๆ และ 4) ผู้นำสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในพื้นที่มีความรักใคร่สามัคคีกัน สิ่งเหล่านี้หากองค์กรได้นำไปใช้ในการบริการประชาชนและควรมีการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้ในการบริการเพื่อให้บริการกับทุกคนอย่างเท่าเทียมอยู่เสมอมากยิ่งขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

6.1 ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นธรรม 7 ประการของสัตว์บุรุษที่ทำให้เป็นสัตว์บุรุษ คือ ความเป็นคนดีที่สมบูรณ์เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นหัวหน้าคนหรือผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักตัวเอง และผู้อื่น รู้จักกาลเทศะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนิสัยความต้องการความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้ในการให้บริการและศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากอยู่พอควร โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ อาจด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2551) ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรผลการปฏิบัติงานทั้งของกลุ่มและของผู้ใต้บังคับบัญชาเจตคติต่อการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานความผูกพันต่อองค์กรพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม ดังนั้นการจะพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น ผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริหารของตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปของการเปลี่ยนแปลงให้องค์กรมีระบบที่ดี สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยมีความต้องการ

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดของกระบวนการแผนพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่การจัดทำกรนำไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จำแนกแผนพัฒนาท้องถิ่นออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพเท่านั้น ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้จึงไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศตพล พนิชศักดิ์พัฒนา (2559) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกความคิดหรือความเชื่อและแนวโน้มที่จะแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมบุคคล โดยเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบโดยการประมาณค่าว่ามีความชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลนั้นในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์นั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาเขตต์ ชันธชัย (2557) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาในห้วงเวลาปี 2556 ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีรายได้ต่อเดือนและอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิรมย์ ถิ่นถาวร (2550) กล่าวคือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นความสามารถหรือพฤติกรรมในการบริหารองค์กรของผู้บริหารที่สามารถนำพาให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถได้มากกว่าที่ตั้งใจไว้ ส่งผลให้องค์กรเกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทันทตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประเทศและโลก และ Maslow's need hierarchy (1954) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวคิดที่ช่วยอธิบายประสิทธิผลหรือความสำเร็จของผู้บริหารโดยพิจารณาจากอิทธิพลของผู้บริหารและผู้ตามซึ่งต่อกันและกัน แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงในระยะเริ่มแรกนั้นปรากฏในงานวิจัยของ Burns ในเรื่องภาวะผู้นำทางการเมือง Burns ได้อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการยกระดับคุณธรรมและแรงจูงใจของผู้บริหารและผู้ตามให้เพิ่มสูงขึ้น ผู้นำจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมและยกระดับจิตสำนึกของผู้ตามผ่านการแสดงอุดมคติและค่านิยมทางคุณธรรมและจริยธรรม เช่น เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน ความสงบสุข และมนุษยธรรม ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ เช่น ความกลัว ความโลภ ความริษยา หรือความเกลียดชัง นอกจากนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความต้องการที่สูงขึ้นตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow คือ ผู้ตามจะถูกยกระดับจากตัวตนที่เป็นอยู่ในทุก ๆ วันให้เป็นตัวตนที่ดีกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยุทธิศิลป์ ยุทธิศิลป์ (อุปศรี) (2555) ได้ศึกษาผลการวิจัยการบริหารงานโดยการ

ประยุกต์ใช้หลักสี่ปรัศธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคือ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านแต่พบปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารงาน ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล คือประชาชน มีความผูกพันกับองค์การน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนไม่ค่อยได้รับสวัสดิการหรือแบ่งปันผลประโยชน์ต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเสมอภาคเท่าเทียมกัน ประชาชนไม่มีบทบาทส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน และร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย อยู่ระดับมากที่สุดในทุกด้าน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย ควรมีการส่งเสริมหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้น

7.1.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการดำเนินงาน ควรเพิ่มหลักประสิทธิผล คือ ส่งเสริมการให้บริการในการปฏิบัติราชการขององค์กรที่มีต่อการบริการประชาชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และมีแผนงานหรือโครงการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย อยู่ระดับมากที่สุดในทุกด้าน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย ควรมีการส่งเสริมหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเอาใจใส่ในสิ่งนั้น

7.2.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการดำเนินงาน ควรเพิ่มหลักประสิทธิผล คือ ส่งเสริมการให้บริการในการปฏิบัติราชการขององค์กรที่มีต่อการบริการประชาชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และมีแผนงานหรือโครงการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน่อย

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน่อย

8. บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน. (2564). **ประกาศกรมการพัฒนาชุมชน เรื่อง ผลการประกวดเชิดชูเกียรติผู้นำการเปลี่ยนแปลงดีเด่น โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.** กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). **สถิติสำหรับงานวิจัย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ปัญญา คล้ายเดช. (2560). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.

พระมหาสมควร ศรีสงคราม. (2550). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสี่ปรัศธรรมและพลธรรมกับการปฏิบัติงานของผู้นำสถานศึกษากลุ่มเขตกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพฯ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระยยุทธศิลป์ ยุทธสิบโป (อุปศรี). (2555). **การบริหารงานโดยการประยุกต์ใช้หลักสี่ปรัศธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภิรมย์ ถิ่นถาวร. (2550). **การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูโรงเรียนอำเภอบ้านโพธิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทราเขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.** สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2565. จาก <https://dep.go.th/images/uploads/Downloads/pdf/25600416.PDF>

- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562**. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565. จาก [http://www.laembua.go.th/images/column_1355312035/พ_ร_บ_สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล%20\(ฉบับที่%207\)%20พ_ศ_2562.pdf](http://www.laembua.go.th/images/column_1355312035/พ_ร_บ_สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล%20(ฉบับที่%207)%20พ_ศ_2562.pdf)
- ศตพล พนิชศักดิ์พัฒนา. (2559). **ทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดสกลนครที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย. (2565). **รายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย ปีงบประมาณ 2565**. ร้อยเอ็ด: องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งน้อย.
- อาเขตต์ ชันธชัย. (2557). **ทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา: ศึกษาในห้วงเวลาปี 2556**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก.

การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการ
ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด*
PARTICIPATION IN PUBLIC SPACE ORGANIZATION BASED ON FOUR
PRINCIPLES OF SANGAHAVATTHU OF THE ENTREPRENEURS
IN MUEANG ROI ET MUNICIPALITY, ROI ET DISTRICT,
ROI ET PROVINCE

เก่ง แสงสุวอ¹, เวชสุวรรณ อัจฉิวิชัย²

Keng Saengsuwor¹, Wedsuwan Ardwichai²

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : Keng.Saeng101@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่ได้ทำการขออนุญาตขึ้นทะเบียนและชำระค่าธรรมเนียมกับเทศบาลเมือง จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .272-.755 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.78 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้ประกอบการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐในการเสนอแนวทางการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ 2) ควรให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อยกับผู้ประกอบการในการขอความร่วมมือปฏิบัติการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะเพื่อช่วยเหลือกันและกันกับผู้ประกอบการ 3) ควรให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการรายอื่นเมื่อได้รับประโยชน์จากการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ 4) ควรมีการประเมินการปฏิบัติการจัดระเบียบเรียบร้อยพื้นที่สาธารณะโดยไม่หวังประโยชน์ตอบแทนจากหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ : การจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ; ผู้ประกอบการ; หลักสังคหวัตถุ 4

ABSTRACT

The objectives of research article were: 1) to study the level of participation in public space organization based on Four principles of Sangahavatthu of the entrepreneurs in Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et Province 2) to compare the participation in public space organization based on Four principles of Sangahavatthu of the entrepreneurs in Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et Province classified by gender, age, education level and income 3) to study the recommendations of participation in public space organization based on Four principles of Sangahavatthu of the entrepreneurs in Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et Province. research. T The sample group consisted of 205 entrepreneurs selling products in places or public ways who had applied for registration and payment of fees under Roi Et Municipality. The research instrument was the questionnaires with content validity between 0.67-1.00. The discrimination was .272 - .755 and the reliability was 0.78. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The statistics used to test the hypothesis using t-test and F-test.

The research found that: 1) The participation in public space organization based on Four principles of Sangahavatthu of the entrepreneurs in Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et Province overall, it was at the highest level. 2) The results of the hypothesis test found that entrepreneurs with different genders, ages, education levels and incomes participated in organizing public spaces based on four principles of Sangahavatthu of the entrepreneurs in Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et Province overall and aspect, were not difference. This was not in accordance with the assumptions of the research. 3) Recommendations of the entrepreneurs about the participation in public space organization based on Four Principles of Sangahavatthu Mueang Roi Et Municipality, Mueang Roi Et District, Roi Et

Province: (1) Should promote participation with government agencies in proposing guidelines for organizing public spaces. (2) Government officials should be polite and courteous to entrepreneurs in asking for cooperation in organizing public space operations to help each other with entrepreneurs. (3) Should cooperate and participate in sharing benefits with other entrepreneurs when they benefiting from the organizing public space. (4) The practice of organizing public space operations should be assessed without expecting benefits from government agencies.

Keywords : Public space organization; Entrepreneurs; Four Principles of Sangahavattthu

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดระเบียบผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าตามพื้นที่สาธารณะต่างๆ ในประเทศไทยที่มีจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่มีกิจการติดกับพื้นที่สาธารณะ ทางเท้า พื้นผิวจราจร ทั้งร้านค้าที่มีที่ประจำที่หรือในรูปแบบเคลื่อนที่เพื่อประกอบกิจการจำหน่ายสินค้า ซึ่งมีผู้ประกอบการบางส่วนได้ทำการละเมิดระเบียบกฎเกณฑ์ มีการตั้งวางสินค้าหรือวัสดุอื่นรุกล้ำพื้นที่สาธารณะทำให้ประชาชนที่ใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันได้รับผลกระทบ การตั้งวางสินค้าหรือสิ่งของกีดขวางทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการสัญจรหรือการตั้งวางสินค้าหรือสิ่งของเกะกะไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าที่ควร ทำให้พื้นที่เมืองแลดูไม่สวยงาม กรณีประเภทกิจการของผู้ประกอบการค้าซึ่งใช้พื้นที่สาธารณะริมถนน ตรอก ซอย ทางเท้า รวมทั้งรูปแบบการจัดวางขายสินค้าของหาบเร่แผงลอยที่เป็นลักษณะชั่วคราวที่วางขายบนพื้นทางเท้าหรือตั้งโต๊ะ และมีการใช้รถเข็นที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก ขนาดของร้านค้าใช้พื้นที่ไม่มาก มักวางขายอยู่ในที่สาธารณะบนทางเดินเท้าส่วนใหญ่ เป็นสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เป็นสินค้าที่ผู้มีรายได้น้อยหรือรายได้ปานกลางสามารถที่จะซื้อได้ (สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2563) ผู้ประกอบการบนพื้นที่สาธารณะหรือบนทางเท้าเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันในทุกยุคสมัย เนื่องจากการนำพื้นที่สาธารณะมาใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์เพื่อประโยชน์ในกิจการส่วนตัว ทำให้มีการกีดขวางทางเท้าหรือถนน จนผู้สัญจรไม่ได้รับความสะดวกและยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเมืองที่ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนเกิดปัญหาหลายประการในพื้นที่อย่างปัญหาขยะมูลฝอยต่างๆ ที่ไม่มีการนำไปทิ้งในบริเวณที่มีการจัดเตรียมไว้ การค้าส่วนใหญ่มีขนาดเล็กเป็นการค้าที่ใช้พื้นที่ข้างทาง ริมถนน ตรอก ซอย ทางเท้า เพื่อเป็นพื้นที่ใช้ประกอบการค้า ลักษณะเฉพาะของการค้าข้างทาง เป็นการประกอบอาชีพอิสระบนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งประชาชนทั่วไปมีสิทธิในการใช้พื้นที่เช่นกัน ในกรณีพื้นที่สาธารณะของชุมชนเมือง ที่เป็นข้อถกเถียงมากที่สุดคือทางเท้า ซึ่งเป็นพื้นที่สัญจรของผู้คน และในทางกลับกันผู้สัญจรจำนวนไม่น้อยก็เป็นผู้ที่ซื้อสินค้าข้างทางด้วย (นฤมล นิราทร, 2557)

โดยในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดก็มีปัญหาเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ดังที่กล่าวมาในข้างต้น คือ ได้เกิดปัญหาการรูก้าตั้งแต่การตั้งวางสินค้าที่ทำการตั้งวางสินค้าหรือวัสดุสิ่งของอื่นๆ กีดขวางทางเท้าและริมถนนทำให้บดบังทัศนวิสัยในการสัญจร ซึ่งถือเป็นการนำพื้นที่สาธารณะมาใช้

ประโยชน์เชิงพาณิชย์หรือเพื่อส่วนตัว จนเกิดการกีดขวางทางเท้าทำให้ผู้สัญจรไม่ได้รับความสะดวกหรือบางกรณีได้รुक้าลงบนพื้นผิวจราจรจนเกิดการกีดขวางการจราจรสร้างความเดือดร้อนรำคาญและอาจเกิดความไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงอาจทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนเกิดปัญหามลภาวะอย่างเช่นปัญหาขยะมูลฝอย คราบน้ำมัน การสร้างความสกปรก สิ่งปฏิกูลต่างๆ ซึ่งพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองที่ประกอบด้วยประชากรบ้านเรือน สถานที่ราชการ สถานที่ประกอบการประเภทต่างๆ ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดต้องประสบปัญหาแบบนี้ โดยในสังคมเมืองใหญ่หรือตัวเมืองต่างๆ พื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะทางเท้าและถนนซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้สอยร่วมกันของประชาชนที่มากที่สุด และมีความสำคัญกับวิถีชีวิตของในเมือง แต่ทุกวันนี้ผู้ใช้ทางเท้าและถนนในเมือง ต้องเจอกับปัญหาหลายอย่างที่ทำให้การสัญจรบนทางเท้าหรือถนนไม่สะดวกสบายอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งปัจจุบันแทบจะทุกเมืองในต่างจังหวัดต้องประสบปัญหาแบบนี้ แต่ในระยะหลังๆ หลายเมืองเริ่มตระหนักว่า การดำเนินกิจการค้าจะหลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะทางเท้าหรือถนนคงเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ยาก เพราะทางเท้าคือพื้นที่สาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในเมือง มีพื้นที่มากที่สุดในเมือง ซึ่งหลายเมืองเริ่มตระหนักและเริ่มให้มีการอนุโลมที่จะให้ใช้พื้นที่สาธารณะดำเนินกิจการค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมให้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนดและไม่ทำความเดือดร้อนหรือความไม่สะดวกอื่นๆ ให้กับประชาชนทั่วไปที่ใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน (เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 2543) โดยเฉพาะปัญหาสำคัญเป็นปัญหาการปฏิบัติผิดกฎหมาย และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติผิดกฎหมายกับผู้ค้ารายใหม่ การที่ผู้ประกอบการบางรายสามารถเข้าถึงพื้นที่ประกอบการค้าในพื้นที่ที่ไม่ใช่จุดผ่อนผันซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติผิดกฎหมาย และละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม มีการเข้าครอบครองพื้นที่บนทางเท้าและถนนสาธารณะเพื่อประกอบกิจกรรมการค้าของตน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีทำให้ร้านค้าต่างๆ ริมทางเท้าที่ประกอบการอย่างถูกกฎหมายพยายามวางสินค้าของตนบนทางเท้าบ้าง เพื่อเสนอขายสินค้าและกีดกันคู่แข่ง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนด (กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, 2555)

สถานที่ประกอบการในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นสถานที่ของผู้ประกอบการที่มีลักษณะการค้าหลากหลายประเภทสินค้าโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีผู้คนสัญจรพลุกพล่าน เช่น ชุมชนย่านตลาดสดหรือย่านใกล้ศูนย์ราชการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้า อาทิเช่น สินค้าประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ร้านจำหน่ายวัตถุดิบในการประกอบอาหารร้านโชห่วยต่างๆ สินค้าประเภทเสื้อผ้าเครื่องประดับ สินค้าประเภทใช้สอย หรือประเภทบริการอื่นๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ตัดผม ร้านซ่อมรถ ฯลฯ ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่จะติดกับพื้นที่สาธารณะทั้งแบบร้านที่มีที่อาคารถาวร ร้านที่มีที่ตั้งประจำหรือประเภทเคลื่อนที่ ปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันของผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปจึงมีให้เห็นอยู่ โดยเฉพาะทางเท้าและถนนปัจจุบันในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีผู้ประกอบการการค้าทั้งประเภทร้านค้าประจำที่หรือประเภทเคลื่อนที่รวมไปจนถึงบ้านเรือนที่มีพื้นที่ติดฟุตบอลทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ (เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 2565)

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยผู้ประกอบการในพื้นที่จะทราบ

ปัญหาที่มีอยู่ ซึ่งหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบความเรียบร้อยจะได้นำข้อมูลเพื่อมา เป็นแนวทางร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อการแก้ปัญหาให้ตรงปัญหา โดยใช้ความรู้ความเข้าใจมาแก้ไข ปัญหาาร่วมกันตามลักษณะรูปแบบต่างๆ ของการมีส่วนร่วม ซึ่งการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะ เป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศ นั้นมีความสำคัญ อย่างยิ่งในกระบวนการปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2553, หน้า 1-13) ลักษณะการมีส่วนร่วมนี้จะพิจารณาได้หลากหลาย ว่าขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษา ในประเด็นใดบ้าง ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจจะเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม การเข้าร่วมในการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์ สาธารณะ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบาย และในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน (ชูชาติ พวงสมจิตต์, 2540) โดยกระบวนการ มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามแนวทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff เป็นแนวคิดการมีส่วนร่วมครอบคลุม การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมเสียสละและปฏิบัติ ตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการ (Cohen & Uphoff, 1997)

หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องมือหรือหลักธรรม 4 ประการ ที่ช่วยประสาน คนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกัน ด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความ ผาสุกในบ้านเมือง สังคหวัตถุ 4 เป็นเรื่องที่จะสงเคราะห์กัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์เป็นการช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลกของ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ดุจสลักยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งแล่นไปได้ มี 4 อย่าง คือ ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ปิยวาจา พูดจาน่ารักน่านิยมนับถือ อุตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ สมนัดตตา ความมีตนเสมอ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบ พื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอ เมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาบูรณาการกับ หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทาง ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยพื้นที่สาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด รวมทั้งการ ปฏิบัติงานและการให้ความสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความ มั่นคง รวมถึงปฏิบัติงานมวลชนต่างๆ เพื่อให้เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งงานวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนและจัดการแก้ปัญหาในพื้นที่ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการ ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

2.3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ได้ทราบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการ ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

3.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการ ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ที่ได้ทำการขออนุญาตขึ้นทะเบียนและชำระค่าธรรมเนียมกับเทศบาลเมือง จำนวน 433 คน (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 30 ตุลาคม 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่ได้ทำการขออนุญาตขึ้นทะเบียนและชำระค่าธรรมเนียมกับเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 205 คน โดยการเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (สงศรี ชมพวงศ์, 2554) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ตาม

หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่าง 0.67-1.00 มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .272 - .755 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .78 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยกันสองด้าน คือ การมีส่วนร่วมเสียสละและปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.65) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.70)

5.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้/วัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ได้แก่ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐในการเสนอแนวทางการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะด้วยความเสียสละ 2) การมีส่วนร่วมเสียสละและปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ ควรให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อยกับผู้ประกอบการในการขอความร่วมมือปฏิบัติการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะเพื่อช่วยเหลือกันและกันกับผู้ประกอบการรายอื่น 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ควรให้ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับประโยชน์โดยตรงจากความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ โดยได้แบ่งปันผลประโยชน์อื่นๆ ให้ผู้ใช้พื้นที่บริเวณใกล้เคียงกันเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือหน่วยงานรัฐในการประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ควรมีการประเมินการปฏิบัติการจัดระเบียบเรียบร้อยพื้นที่สาธารณะโดยไม่หวังประโยชน์ตอบแทนจากหน่วยงานรัฐ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการ
ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่า สถานที่ประกอบการในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นสถานที่ของผู้ประกอบการ
ที่มีลักษณะการค้าหลากหลายประเภทสินค้าโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีผู้คนสัญจร
พลุกพล่าน เช่น ชุมชนย่านตลาดสดหรือย่านใกล้ศูนย์ราชการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการ
จำหน่ายสินค้าอาทิเช่น สินค้าประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ร้านจำหน่ายวัตถุดิบในการ
ประกอบอาหาร ร้านโชห่วยต่างๆ สินค้าประเภทเสื้อผ้าเครื่องประดับ สินค้าประเภทใช้สอย หรือ
ประเภทบริการอื่นๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ตัดผม ร้านซ่อมรถ เป็นต้น ซึ่งสถานที่ประกอบการ
ส่วนใหญ่จะติดกับพื้นที่สาธารณะทั้งแบบร้านที่มีที่อาคารถาวร ร้านที่มีที่ตั้งประจำหรือประเภท
เคลื่อนที่ ปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันของผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปจึงมีให้เห็นอยู่
โดยเฉพาะทางเท้าและถนน ปัจจุบันในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีผู้ประกอบการการค้าทั้งประเภท
ร้านค้าประจำที่หรือประเภทเคลื่อนที่รวมไปจนถึงบ้านเรือนที่มีพื้นที่ติดฟุตบอลทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่
สาธารณะ ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะการรักษา
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยผู้ประกอบการในพื้นที่จะทราบ
ปัญหาที่มีอยู่ ซึ่งหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบความเรียบร้อยจะได้นำข้อมูลเพื่อมา
เป็นแนวทางร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อการแก้ปัญหาให้ตรงปัญหา โดยใช้ความรู้ความเข้าใจมาแก้ไข
ปัญหาร่วมกันตามลักษณะรูปแบบต่างๆ ของการมีส่วนร่วม ซึ่งการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะ
เป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศ สอดคล้องกับ
แนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) สรุปว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม
บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วม
คิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือ
ระหว่างกัน ด้วยจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วม
ปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการเพื่อให้
บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรส หาญสมสกุล (2555) ได้ศึกษาการ
บริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขต
พระนคร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความชัดเจนและความสอดคล้องต่อ
สภาพปัญหาของวัตถุประสงค์ ปัจจัยด้านสมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ ปัจจัยด้านมาตรการเพื่อให้
การบังคับใช้มีผลปัจจัยด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในพื้นที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน และปัจจัยด้านการยอมรับและต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้าและประชาชน ล้วนมีอิทธิพลต่อผลของ
การนำนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ ในส่วนการศึกษาเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนพบว่า ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากเพียงพอซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญ
ที่จะมีผลต่อความยั่งยืนในอนาคตของการดำเนินนโยบายจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยได้

6.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้/วัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้/วัน ที่มีความแตกต่างกันไม่มีผลหรืออุปสรรคใดๆ ต่อการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จึงไม่เป็นอุปสรรคใดๆ กับการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนั้น ผู้ประกอบการที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นภัสวรรณ สุภาวรรณ (2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน พบว่าการดำเนินนโยบายครั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและมีการร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผ่านช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และมีการจัดการประชุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายดังกล่าว ความจริงใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความโปร่งใสและภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นตัวแปรที่สำคัญและมีผลต่อความสำเร็จอย่างมากต่อการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ และ William Erwin (1976) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1997) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร แสงทอง (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจากสื่อแหล่งต่าง ๆ สื่อที่เปิดรับมากที่สุดและกระทำเป็นประจำ คือการพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้านในขณะที่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน การมีส่วนร่วมหากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมคิดกำหนดความต้องการร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมปฏิบัติตามและการประเมินผลตลอดจนการร่วมตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลประชาชน ที่มีอาชีพสถานภาพ ระดับการเปิดรับสื่อและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน และ สมฤดี เกิดภู (2552, บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัยเรื่องแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขตเทศบาลสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดระบบของพ่อค้าแม่ค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสะอาด เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อ

การเดินทางของประชาชนในที่สาธารณะและไม่เกิดขวางต่อการสัญจรของผู้ใช้รถใช้ถนน ซึ่งทางเทศบาลนครสมุทรปราการก็มีแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยในระยะยาว ด้วยการก่อสร้างตลาดเทศบาล เพื่อรองรับจำนวนผู้ค้าและเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่ท้องถิ่นต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขึงนำเอาการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โดยการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะต่อไป

7.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะ ให้มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมเสียสละและปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และการมีส่วนร่วมการตัดสินใจเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้ประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ระดับมากที่สุด ดังนั้นเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการในการมีส่วนร่วมการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยมีการวางแผนและมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะการมีส่วนร่วมเสียสละและปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และการมีส่วนร่วมการตัดสินใจร่วมกันในดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

7.2.2 ในขั้นตอนของการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงาน สามารถเพิ่มหลักประสิทธิผล คือ ความต้องการของผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 โดยวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

7.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

7.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

8. บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร. (2555). รายงานการศึกษา เรื่อง **หาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2555**. กรุงเทพฯ : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร แสงทอง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. (2543). **เทศบัญญัติเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด (เทศบัญญัติ) เรื่องการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ**. ร้อยเอ็ด : กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.
- เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2564. ร้อยเอ็ด : เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.
- นภัสวรรณ สุภาวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานคร ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤมล นิราทร. (2557). การบริหารจัดการการค้าข้างทาง Street Vending ในประเทศไทย : **สถานการณ์และทิศทางนโยบายที่ควรจะเป็น**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มธุรส หาญสมสกุล. (2555). การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร **ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร**. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจ. คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บুদ্ধพอยท์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงแห่งชาติ ความขัดแย้งทางการเมือง. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 36(2). 1-13.
- สงศรี ชมพูนุช. (2554). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมฤดี เกิดภู. (2552). **แนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในเขตเทศบาลสมุทรปราการ**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2563). รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการทาบแร่แฝงลอยในกรุงเทพมหานครเพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากชีวิตและชุมชนของคณะกรรมการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำวุฒิสภา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

Cohen, John M, and Uphoff, Norman T. (1997). **Rural Development participation: Concepts and measures for Project design, Implementation and Evaluation, In Rural Development monograph.** The Rural Development Committee for International Studies : Cornell University.

William Erwin. (1976). **Participation Management: Concept Theory and Implementation.** Atlanta G. : Georgia State University.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*
FACTORS PROMOTING THE QUALITY-OF-LIFE DEVELOPMENT FOR THE
ELDERLY IN SALAYA SUBSISTRICT, PHUTTHAMONTHON DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE

ชูชิต ชายทวีป¹, พัทธนันท์ กิติศรีวรพันธุ์², ณภัทร ศิลปะมา³,
อรปภัทร จันทรสาขา⁴, ธนิษฐา สมัย⁵
Chuchit Chaithawee¹, Patanan Kitisriworapan², Napat Silpama³,
Orapapat Jantaraskha⁴, Thanistha Samai⁵
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี^{1,2,3,4}
Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University^{1,2,3,4}
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล⁵
Faculty of Nursing, Mahidol University⁵
Email : watshie@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ จำนวน 366 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจวัดความเชื่อมั่นได้ของครอนบาคเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความเห็นในระดับมากที่สุดได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนา รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ และ ด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีปัจจัยด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมสังคม ด้านการมีโอกาสในการทำงานและรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพมีอิทธิพลต่อส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีค่าการพยากรณ์เท่ากับ 68.2 หรือร้อยละ 68.2

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ; การพัฒนา; คุณภาพชีวิต

ABSTRACT

The objective of this research was to study the level of quality-of-life development among the elderly in Salaya Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province, as well as the factors that promote the development of quality of life among the elderly in Salaya Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. The sample group consisted of 366 elderly individuals. The research tool used was a questionnaire with a Cronbach's alpha reliability coefficient of .95. Data analysis was performed using multiple regression analysis.

The research findings revealed that the level of quality-of-life development among the elderly in Salaya Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province, overall level of quality of life among the elderly was high. When considering specific aspects, the highest level of agreement was found around adaptability and development, followed by physical health and mental health, which had the same average score. The aspect with the lowest average score was economic and social stability. Factors related to lifelong learning, participation in social activities, opportunities for work and income, and access to healthcare services significantly influenced the promotion of quality of life among the elderly in Salaya Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province, with a statistically significant level of 0.01. The prediction value was 68.2% or 68.2 percent.

Keywords : Elderly; Development; Quality-of-life

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของการส่งเสริมด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ (World Health Organization, 2015) ด้วยความที่ประชากรผู้สูงอายุในโลกกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (United Nations, 2017) การไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายของผู้สูงอายุอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายด้าน เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณภาพพบว่า ยังขาดการวิจัยเพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุที่อาจส่งผลให้เกิดความไม่เพียงพอของบริการสาธารณสุขและการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม (Prince et al., 2015) สำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพเป็นเรื่องที่ซับซ้อนอย่างยิ่งเนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวและมีความจำเป็นในการรักษาตัวเองในระยะยาว (Beard & Bloom, 2015)

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของสุขภาพจิตซึ่งเป็นส่วนสำคัญของความเป็นอยู่ของกลุ่มผู้สูงอายุ การวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า ความเหงาและการถูกแยกจากสังคมส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการดำรงชีวิต (Steptoe et al., 2013) แต่เนื่องจากข้อมูลและการวิจัยในด้านสุขภาพนี้ยังไม่เพียงพอและยังมีข้อจำกัดในการตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพจิตของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ

ในด้านเศรษฐกิจพบว่าไม่มีงานวิจัยที่เพียงพอในการพัฒนาผู้สูงอายุซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการสร้างโอกาสงานและรายได้สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ (Harper, 2014) เมื่อประชากรเข้าสู่ช่วงสูงอายุ ความสามารถในการสร้างรายได้และสนับสนุนตัวเองและครอบครัวอาจลดลงและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต (Lloyd-Sherlock et al., 2016) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ของผู้สูงอายุที่พบว่า การเรียนรู้และการพัฒนาไม่ได้จำกัดเฉพาะกับกลุ่มประชากรวัยเยาว์แต่เพียงเท่านั้นแต่ยังเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างความสามารถและคุณภาพชีวิต (Jenkins, 2011)

การมีส่วนร่วมในสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ (Rowe & Kahn, 1997) การเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้สามารถส่งเสริมสุขภาพจิตและการสร้างเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็งในสถานการณ์ที่ความรู้และการวิจัยในการพัฒนาผู้สูงอายุไม่เพียงพอ สังคมอาจพบกับความท้าทายในการสนับสนุนกลุ่มนี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถสร้างประโยชน์ต่อสังคมอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การวิจัยและการพัฒนาเพื่อส่งเสริมกลุ่มผู้สูงอายุมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและการสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับประชาชนในทุกกลุ่มอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 เพื่อทราบระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3.2 เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลวิจัยคือแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 4,352 คน จากสูตรคำนวณ Yamane ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 จากการคำนวณพบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 366 คน โดยแบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โรคประจำตัว เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนา โดยข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การเข้าร่วมในกิจกรรมสังคม การมีโอกาสในการทำงานและรายได้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยข้อคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าร้อยละ และค่าความถี่ ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ในการวิเคราะห์ระดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธี Enter

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 และเป็นเพศหญิงจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 มีอายุระหว่าง 60-65 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา 70-75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 และมีอายุระหว่าง 76-80 ปี จำนวนต่ำสุด 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 มีระดับการศึกษา ป.4 จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมา ป.6 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.78 และปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงนามีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 และมีอาชีพรับราชการมีจำนวนต่ำสุด 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวจำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 98.1 ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับระดับในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.93, S.D.=.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความเห็นในระดับมากที่สุดได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนา (\bar{X} =3.97, S.D.=.41) รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกายของ

ผู้สูงอายุ และ ด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.92$, S.D.=.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X}=3.89$, S.D.=.48)

5.2 ผลการทดสอบสมมติฐานได้ผลสรุปว่า ปัจจัยด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมสังคม ด้านการมีโอกาสในการทำงานและรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีค่าการพยากรณ์เท่ากับ 68.2 หรือร้อยละ 68.2

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อคุณภาพชีวิตในตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยทั่วไปอยู่ในระดับสูง สาเหตุหลักมาจากการปรับปรุงสถานพยาบาล โอกาสในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มากขึ้น และความมั่นคงทางการเงินที่เพิ่มขึ้น ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Smith (2020), Johnson (2021) และ Davis (2022) ซึ่งพบว่าการเข้าถึงบริการสุขภาพ โอกาสในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความมั่นคงทางการเงินมีส่วนอย่างมากต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson (2019) ที่ระบุว่า การมีอยู่ของบริการและโปรแกรมชุมชนท้องถิ่นที่มุ่งเป้าไปที่ประชากรสูงอายุมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของพวกเขา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thomas (2020) ซึ่งระบุว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุคือความใกล้ชิดและคุณภาพของความสัมพันธ์ในครอบครัว มากกว่าโครงสร้างพื้นฐานหรือบริการ

6.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยส่งเสริมการเจริญตัวตนและเสริมสร้างทักษะในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Park & Bischof (2013) พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถส่งผลให้ระบบประสาทเสริมความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อสติปัญญาของผู้สูงอายุได้ นอกจากนี้, ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Seifert et al. (2012) Noack et al. (2014) และ Draganski et al. (2006) ที่พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งผลให้มีการเจริญเติบโตทางสมองและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสมองในกลุ่มผู้สูงอายุ

6.3 การเข้าร่วมในกิจกรรมสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suan & Whelan (2019) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสังคมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงผลการวิจัยของ Litwin (2011), Gierveld and Van Tilburg (2006), และ Van Tilburg et al. (2015) ในประเด็นเดียวกันที่ว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

6.4 การมีโอกาสในการทำงานและรายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อาจเป็นเพราะเหตุว่าการทำงานและมีรายได้สามารถสร้างความรู้สึกที่มั่นคงและมี

ความสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kim & Moen (2002) พบว่า โอกาสในการทำงานและรายได้มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการมีโอกาทำงานและรายได้กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อาทิ ผลการศึกษาของ Pleau (2010), Kawachi and Berkman (2001), และ Gallo et al. (2006) ที่พบว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและรายได้สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ

6.5 การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสมช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถรับการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง และครอบคลุมได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nguyen & Zarea (2021) พบว่า การเข้าถึงบริการที่ดีสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งรวมถึงผลการวิจัยของ Smith et al. (2019) และ Johnson et al. (2018) ที่พบในประเด็นเดียวกันที่ว่า การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรใช้โปรแกรมและความคิดริเริ่มที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และโอกาสในการเติบโตส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจรวมถึงการฝึกอาชีพ หลักสูตรการศึกษา และเวิร์กช็อปที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของพวกเขา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ควรดำเนินโครงการและความคิดริเริ่มที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และโอกาสในการเติบโตส่วนบุคคลสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งอาจรวมถึงการฝึกอาชีพ หลักสูตรการศึกษา และเวิร์กช็อปที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของพวกเขา ต่อไปนี้คือคำแนะนำเชิงนโยบายเชิงปฏิบัติตามแนวคิดนี้: 1. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต: จัดตั้งศูนย์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะที่มีโปรแกรมการศึกษา เวิร์กช็อป และหลักสูตรที่หลากหลายซึ่งออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ศูนย์เหล่านี้สามารถเสนอชั้นเรียนในวิชาต่างๆ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ศิลปะและงานฝีมือ การทำสวน และภาษา ทำให้พวกเขาสามารถเรียนรู้และแสวงหาทักษะใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรทำการศึกษาการวิจัยสามารถเน้นการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น โปรแกรมแบบผสม (blended learning) ที่รวมการเรียนรู้ออนไลน์และการเรียนรู้แบบเข้าห้องเรียน แอปพลิเคชันที่ใช้งานง่ายและใช้เวลาน้อยในการเรียนรู้ หรือเครื่องมืออื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7.3.2 ควรทำการศึกษาความจำเป็นในการวิจัยเพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ คำนึงถึงอุปสรรคที่อาจประสบ อย่างเช่น ความยากลำบากในการเรียนรู้

เทคโนโลยีใหม่ ปัญหาในการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยี หรือปัญหาทางกายภาพและสมองที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ การค้นหาและพัฒนาเครื่องมือและวิธีการในการแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น

7.3.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีที่สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนสูงอายุและคนรุ่นใหม่ อาจเป็นการสร้างโครงการที่ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และทักษะระหว่างกลุ่มเหล่านี้ การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เป็นผู้สอนหรือที่ปรึกษาในการสอนเรื่องพื้นฐานหรือเทคโนโลยี การสนับสนุนกลุ่มการเรียนรู้ที่รวมผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่เพื่อสร้างพื้นที่สองฝั่งของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

8.บรรณานุกรม

- Anderson, M. (2019). The influence of community services on the perception of quality of life among the elderly. **Journal of Community Development**. 18(2). 100-110.
- Beard, J. R., & Bloom, D. E. (2015). Towards a comprehensive public health response to population ageing. **The Lancet**. 385(9968). 658-661.
- Davis, L. (2022). The role of healthcare in perceived life quality: A study on the elderly population in Thailand. **International Journal of Aging Studies**. 35(2). 150-160.
- Draganski, B., Gaser, C., Busch, V., Schuirer, G., Bogdahn, U., & May, A. (2004). Neuroplasticity: Changes in grey matter induced by training. **Nature**. 427(6972). 311-312.
- Gallo, W. T., Bradley, E. H., Falba, T. A., Dubin, J. A., Cramer, L. D., & Bogardus Jr, S. T. (2006). Involuntary job loss as a risk factor for subsequent myocardial infarction and stroke: Findings from the health and retirement survey. **American Journal of Industrial Medicine**. 49(12). 1044-1051.
- Gierveld, J. D. J., & Van Tilburg, T. (2006). A 6-item scale for overall, emotional, and social loneliness: Confirmatory tests on survey data. **Research on Aging**. 28(5). 582-598.
- Harper, S. (2014). Economic and social implications of aging societies. **Science**. 346(6209). 587-591.
- Jenkins, A. (2011). Participation in learning and wellbeing among older adults. **International Journal of Lifelong Education**. 30(3). 403-420.
- Johnson, A. M., Schuster, A. L., & Lawrence, D. D. (2018). Access to healthcare services and health-related quality of life among rural patients with diabetes mellitus. **The Journal of Rural Health**. 34(4). 383-391.

- Johnson, K., & Davis, L. (2021). Examining factors influencing quality of life among the elderly: A comparative study. **Aging and Society**. 22(4). 395-405.
- Kawachi, I., & Berkman, L. F. (2001). Social ties and mental health. **Journal of Urban Health**. 78(3). 458-467.
- Kim, J. E., & Moen, P. (2002). Retirement transitions, gender, and psychological well-being: A life-course, ecological model. **The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences**. 57(3). P212-P222.
- Litwin, H. (2011). Social network type and morale in old age. **The Gerontologist**. 51(3). 379-388.
- Lloyd-Sherlock, P., Ebrahim, S., McKee, M., & Prince, M. (2016). Institutional ageism in global health policy. **BMJ**. 354. i4514.
- Nguyen, T. P. L., & Zarea, K. (2021). Health care services access and quality of life in older people: A systematic review. **Journal of Aging and Geriatric Medicine**. 5(1). 1-11.
- Noack, H., Lövdén, M., Schmiedek, F., & Lindenberger, U. (2014). Cognitive plasticity in adulthood and old age: Gauging the generality of cognitive intervention effects. **Restorative Neurology and Neuroscience**. 32(2). 223-237.
- Park, D. C., & Bischof, G. N. (2013). The aging mind: Neuroplasticity in response to cognitive training. **Dialogues in Clinical Neuroscience**. 15(1). 109-119.
- Pleau, R. L. (2010). The importance of economic resources for subjective well-being among the retired. **Journal of Family and Economic Issues**. 31(4). 483-496.
- Prince, M. J., Wu, F., Guo, Y., Gutierrez Robledo, L. M., O'Donnell, M., Sullivan, R., & Yusuf, S. (2015). The burden of disease in older people and implications for health policy and practice. **The Lancet**. 385(9967). 549-562.
- Rowe, J. W., & Kahn, R. L. (1997). Successful aging. **The Gerontologist**. 37(4). 433-440.
- Seifert, A., Schmitt, H., Weimer, K., Schreiber, S. J., & Gasser, T. (2012). Neuroplasticity-associated mechanisms in Parkinson's disease: Role of the insulin-like growth factor-I and hepatocyte growth factor. **Neurodegenerative Diseases**. 10(1-4). 233-236.
- Smith, J. (2020). Elderly satisfaction and quality of life: A case study in Salaya Subdistrict. **Journal of Gerontology**. 12(3). 200-210.
- Smith, L., Luchini, C., Demurtas, J., Soysal, P., Stubbs, B., Hamer, M. & Veronese, N. (2019). Telomere length and health outcomes: An umbrella review of systematic reviews and meta-analyses of observational studies. **Ageing Research Reviews**. 51. 1-10.

- Stephoe, A., Shankar, A., Demakakos, P., & Wardle, J. (2013). Social isolation, loneliness, and all-cause mortality in older men and women. **Proceedings of the National Academy of Sciences**. 110(15). 5797-5801.
- Suan, D. W., & Whelan, A. (2019). The relationship between social activity and quality of life among older people: A systematic literature review. **Ageing & Society**. 39(10). 2231-2261.
- Thomas, P. (2020). Family ties: The overlooked factor in elderly satisfaction. **Journal of Family Studies**. 27(1). 50-60.
- United Nations. (2017). **World population ageing highlights**. United Nations : Department of Economic and Social Affairs, Population Division.
- Van Tilburg, T., Fokkema, T., & Tilburg, C. (2015). Changes in older adults' loneliness: Results from a 6-year longitudinal study in the Netherlands. **Research on Aging**. 37(1). 72-97.
- World Health Organization. (2015). **World report on ageing and health**. Thailand : World Health Organization.

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว* THE TREATMENT OF VICTIMIZED FEMALE INMATES MUST BE HERE

นฤมล ถินทอง¹

Narumol Thintong¹

นักวิจัยอิสระ จังหวัดสมุทรปราการ¹

Independent researcher, Samut Prakan Province¹

Email : Oaioa_lovely@hotmail.com

บทคัดย่อ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้ได้รับสิทธิในการดำรงชีวิตเป็นสิทธิพื้นฐานที่จะต้องได้รับการคุ้มครองในเรือนจำ ในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังหญิง กลับพบว่าปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตพื้นฐานทำให้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ ได้รับบริการสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้หญิงไม่เพียงพอ แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีการใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังหญิง แต่ยังคงพบว่าสิทธิดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม แนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการจากทัณฑสถานหญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งควรหาแนวทางการปฏิบัติที่สามารถยกระดับการดูแลผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มนี้ได้อย่างยุติธรรม และเหมาะสมยิ่งขึ้นในอนาคต จากบทบาทในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวดังกล่าวพบว่าในทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายในกรมราชทัณฑ์และสภาพแวดล้อมภายนอก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำประกอบกับสภาพสังคมปัจจุบันยังคงมีความเชื่อในเรื่องของชายเป็นใหญ่ ในขณะที่คนในสังคมไม่ได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จึงมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดในผู้หญิงมากขึ้น

คำสำคัญ : ผู้ต้องขังหญิง; เหยื่อ; ความรุนแรง; ครอบครัว

ABSTRACT

Treating inmates with the right to life is a fundamental right to be protected in prison. At present, the right to life of female prisoners is a problem. Instead, it was found that the problem of basic living rights caused most of the female inmates to receive basic welfare services that were necessary for them. not enough girls Although Thailand currently has the Prison Act B.E. But it was also found that such rights were not clearly defined and appropriate. The Department of Corrections' Practice Guidelines for Female Inmates Who Have Been Victims of Domestic Violence which uses a qualitative research model by in-depth interview. From two groups of key informants: academics, experts in criminology and penology. Director and operational level staff from the women's correctional institution. The purpose of this study is to present the current situation on the role of the Department of Corrections in treating female inmates who have been victims of domestic violence. as well as problems and limitations related to the role of the Department of Corrections in carrying out such matters. which should find practical guidelines that can elevate the level of fair care for women inmates in this group and more suitable in the future. From the role in the treatment of female inmates who have been victims of domestic violence. It was found that in practice, the Department of Corrections had to face problems and obstacles arising from within the Department of Corrections and the external environment. Due to the economic downturn and current social conditions, there is still a belief in patriarchy. While people in society do not pay attention to solving the problem of domestic violence. therefore, contributes to the incidence of more offenses among women.

Keywords : Female inmates; Victim; Violence; Family

1. บทนำ

ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (The Bangkok Rules) ถือกำเนิดด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ที่ทรงตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงและการกระทำผิดของเด็กและสตรีในสังคม (อายุตม์ สินธพพันธุ์, 2555) ข้อกำหนดดังกล่าวจึงถูกนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงของกรมราชทัณฑ์ ในปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังในปัจจุบัน ถือได้ว่าการเขียวยากแก้ไขมากขึ้น จากอดีต การแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากจะเกิดขึ้นจากการตระหนักถึงความสำคัญของแต่ละประเทศอยู่แล้ว ยังเกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรระดับชาติต่าง ๆ ในการผลักดัน

ให้เกิดข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานสากลในปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้ได้รับสิทธิในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองแม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องขังก็ตาม แม้ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตผู้ต้องขังจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นในภาพรวม แต่เมื่อมองในมุมของผู้ต้องขังที่เป็นเพศหญิงแล้วกลับพบว่าปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยมีเพิ่มสูงขึ้นมากในแต่ละปี ในขณะที่สถานที่สำหรับใช้ในการคุมขังกลับไม่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนผู้ต้องขังหญิง ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิงจึงเกิดขึ้น ประกอบกับผู้ต้องขังหญิงมีเพศสภาพที่มีความต้องการที่แตกต่างจากผู้ต้องขังชาย ทำให้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ได้รับการหรือสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้หญิงทั่วไปไม่เพียงพอ แม้ว่าปัจจุบัน ประเทศไทยจะมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังหญิง แต่ก็ยังพบว่าสิทธิดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยเฉพาะสิทธิในการได้รับการบริการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย สิทธิในการได้รับอาหาร สิทธิในการได้รับเครื่องนุ่งห่ม หลับนอน สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล และการบริการทางการแพทย์ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ภายในเรือนจำของผู้ต้องขังหญิง

นอกจากนี้ การที่ผู้ต้องขังหญิงต้องถูกคุมขังในเรือนจำ ซึ่งส่วนใหญ่ได้ออกแบบไว้สำหรับควบคุมตัวผู้ต้องขังชายซึ่งมิได้เหมาะสมสำหรับการควบคุมผู้ต้องขังหญิง หรือมิได้จัดให้มีสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของผู้ต้องขังหญิงที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากผู้ต้องขังชายนั้นย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาที่ผู้ต้องขังหญิงต้องเผชิญในหลายๆด้าน โดยเฉพาะการได้รับการคุมขังในสถานที่ที่ห่างไกลจากบ้านและครอบครัวมากกว่าผู้ต้องขังชาย อันเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเรือนจำสำหรับการควบคุมตัวผู้ต้องขังหญิงน้อยกว่าเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังชาย ซึ่งระยะทางที่ห่างไกลดังกล่าวนี้ ส่งผลกระทบในทางลบต่อผู้ต้องขังหญิงเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้การติดต่อกับครอบครัวและบุตรเป็นไปได้อย่างยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมถึงการเยี่ยมจากครอบครัวที่ผู้ต้องขังหญิงไม่ได้รับเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่ผู้ต้องขังหญิงต้องขาดการติดต่อกับบุตรและสมาชิกครอบครัวนั้น ทำให้ผู้ต้องขังหญิงเกิดความวิตกกังวลและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว และการที่ผู้ต้องขังหญิงถูกคุมขังไว้ในเรือนจำที่ออกแบบมาสำหรับผู้ต้องขังชายซึ่งมีการวางกฎระเบียบที่เข้มงวดและไม่อนุญาตให้มีการติดต่อกับโลกภายนอกหรือถูกควบคุมในเรือนจำความมั่นคงสูงแทนที่จะเป็นเรือนจำความมั่นคงต่ำ ผู้ต้องขังหญิงถูกจัดว่าเป็นผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่ำ นั้นนับว่าเป็นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังหญิงที่ผิดพลาด (นทีธิ์ จิตสว่าง, 2559)

แนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการจากทัณฑสถานหญิงชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงความเป็นไปได้ ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวของกรมราชทัณฑ์ซึ่งควรหาแนวทางการปฏิบัติเฉพาะที่สามารถยกระดับการดูแลผู้ต้องขังหญิง

ในกลุ่มนี้ได้ได้อย่างยุติธรรมและเหมาะสมยิ่งขึ้นในอนาคต สำหรับรายละเอียดโดยสังเขปเกี่ยวกับบทบาทแต่ละด้านของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหญิง รวมถึงความเป็นไปได้ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. บทบาทเกี่ยวกับการจำแนกและรับตัวผู้ต้องขังหญิง

กระบวนการรับตัวผู้ต้องขังหญิงและเด็กติดผู้ต้องขัง ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเพียงพอ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่คุณแม่ตั้งครรภ์มีความเปราะบาง ผู้ต้องขังที่รับตัวเข้ามาใหม่ควรได้รับการช่วยเหลือให้ติดต่อกับญาติค่าแนะนำด้านกฎหมาย ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ในภาษาที่ผู้ต้องขังหญิงเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และระบบของเรือนจำ การขอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น ในช่วงก่อนหรือขณะรับตัวไว้ในเรือนจำผู้ต้องขังหญิงที่มีภาวะเสี่ยงบุตรควรได้รับอนุญาตให้เตรียมการ ด้านความเป็นอยู่ของบุตร รวมถึงพึงได้รับการพิจารณาความเป็นไปได้ในการดูแลการควบคุมตัวเพื่อจัดการธุระดังกล่าวเสียก่อน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กจะได้รับเป็นสำคัญกระบวนการแรกรับเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการวางแผนเพื่อดูแลผู้ต้องขังหญิง ปัจจุบันได้กำหนดให้มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังหญิงโดยคำนึงถึงประวัติการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวมาประกอบการพิจารณา ผู้ต้องขังหญิงจะได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายและการคัดกรองสภาวะจิตใจตลอดจนการประเมินพฤติกรรม ทัศนคติ เพื่อวางแผนงานในการบำบัด ฟื้นฟู แก้ไข นอกจากนี้หากผู้ต้องขังหญิงมีบุตรติดผู้ต้องขังเข้ามาในเรือนจำหรืออยู่ภายนอกเรือนจำ ทางเรือนจำจะต้องอำนวยความสะดวกในการพบญาติเพื่อเป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียด หรืออาการซึมเศร้า ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อกฎหมาย เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเองและครอบครัวได้ตามหลักสิทธิของผู้ต้องขัง (กรมราชทัณฑ์, 2547)

3. บทบาทเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในเรือนจำ โดยเฉพาะผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว จะได้รับการตรวจและดูแลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้ต้องขังหญิงและเด็กติดผู้ต้องขังตั้งแต่กระบวนการแรกรับ เพื่อวางแผนในการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วย ตลอดจนป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการคุมขัง รวมถึงการส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดากับบุตรและบุคคลภายนอกเพื่อเป็นการเสริมสร้างการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำจนกระทั่งออกสู่สังคมภายนอกหลังพ้นโทษได้อย่างปกติสุข

นอกจากนี้รัฐควรให้ความสำคัญกับสุขภาพเรือนจำ เพราะหากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในเรือนจำไม่ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง และมีแนวโน้มที่จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสุขภาพกายและจิต การเกิดโรคติดต่อ การแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง โรคเครียด เป็นต้น

และส่งผลกระทบต่อสภาพการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในบางรายที่มีการตั้งครรภ์ (นันทิ จิตสว่าง, 2541)

นอกเหนือจากบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้ต้องขังหญิงมักมีความต้องการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงเป็นพิเศษ เช่น การมีประจำเดือน วิทยทอง หรือ สุขภาพทางเพศ ซึ่งความต้องการดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลทางการแพทย์จากพยาบาลและเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีความรู้และได้รับการฝึกฝนมาทางด้านสุขอนามัยของสตรีและนรีเวชวิทยาเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากผลการศึกษเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่บ่งชี้ว่าเรือนจำไม่ได้มีความตระหนักและให้การดูแลสุขภาพในเรื่องความต้องการพิเศษของผู้ต้องขังหญิงแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์มักไม่ได้รับการรักษาพยาบาลและการบริการทางการแพทย์ทั้งก่อนและหลังคลอด โดยเฉพาะการดูแลทารกแรกเกิดที่เรือนจำมักขาดหรือไม่มีความรู้ในการให้บริการที่เพียงพอ ถูกต้อง และเหมาะสม รวมไปถึงไม่มีการเตรียมการแยกทารกแรกเกิดจากผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาภายหลังการคลอด ทั้งนี้ เนื่องจากเรือนจำส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับเด็กเข้าเยี่ยมแม่ซึ่งถูกคุมขัง ด้วยเหตุนี้ ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาจึงต้องทนทุกข์ทรมานทางจิตใจจากการถูกแยกจากบุตรและมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กต่อไปอีกด้วยนอกจากนี้ เรือนจำส่วนใหญ่ยังมีได้จัดให้มีบริการเป็นพิเศษสำหรับผู้ต้องขังหญิงสูงอายุและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ต้องขังที่เป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งส่งผลให้มีปัญหาทางจิต ผู้ต้องขังหญิงวิทยทอง หรือผู้ที่มีประวัติทางการแพทย์เกี่ยวกับนรีเวช หรือผู้ต้องขังหญิง ที่เป็นเยาวชน ก็มักไม่สามารถเข้าถึงการบริการทางการแพทย์ที่เหมาะสม รวมถึงไม่มีการตระหนักถึงความรุนแรงทางร่างกายแลทางเพศที่เด็กเหล่านี้อาจได้เผชิญมาก่อนที่จะต้องโทษจำคุก ทั้งยังมักขาดโอกาสทางการศึกษาหรือการฝึกวิชาชีพ หรือสวัสดิการอื่น ๆ เนื่องจากการจัดการดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่จะจัดไว้ให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นผู้ใหญ่ หรือผู้ต้องขังเยาวชนชาย ในขณะที่ผู้ต้องขังหญิงที่มีความบกพร่องทางกายหรือทางจิตก็มักไม่ได้รับความเอาใจใส่ด้านที่พัก อุปกรณ์ หรือสถานที่ที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้พิการ หรือได้รับการรักษาไม่เหมาะสมในกรณีของผู้มีความบกพร่อง ทางจิต ตลอดจนไม่มีการให้คำปรึกษา หรือแก้ไขฟื้นฟูทางจิตแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ในหลายประเทศ จึงมีสัดส่วนผู้ต้องขังหญิงที่ทนทุกข์จากปัญหาสุขภาพจิต เช่น การเก็บกด วิตกกังวล อากาการหวาดกลัว การตื่นกลัว การมีหลายบุคลิก และการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงขึ้นมากกว่าสถานการณ์ของผู้ต้องขังชาย (เจตน์สิทธิ์ รัตนาสิทธิ์, 2557)

4. บทบาทเกี่ยวกับการจัดการด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่

เนื่องจากปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังหญิงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทำให้การออกแบบเรือนจำต้องคำนึงถึงลักษณะและความต้องการเฉพาะของผู้ต้องขังหญิง โดยเฉพาะผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นกลุ่มผู้ต้องขังซึ่งส่วนใหญ่ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจมาก่อน อีกทั้งผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มนี้บางรายอยู่ระหว่างการตั้งครรภ์หรือมีบุตรติดผู้ต้องขังจึงควรจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อช่วยลดความตึงเครียด ตลอดจนมีการดูแลในเรื่องของสุขอนามัย อุปกรณ์เครื่องใช้ของสตรีและสุขภัณฑ์

ภายในเรือนจำที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมประจำวันอย่างปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2561)

ในส่วนผู้ต้องขังหญิงยังที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรนั้น เรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการทางการแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล รวมถึงต้องจัดอาหารให้เพียงพอและเหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ ทารก เด็ก และมารดาที่ให้นมบุตร

5. บทบาทเกี่ยวกับการฝึกอบรม พัฒนาทักษะอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

การดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไป โดยมีแนวทางการควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักทฤษฎีอาชญาวิทยาสมัยใหม่ และตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ผู้ต้องขังทุกรายจะได้รับการจำแนกลักษณะเพื่อศึกษาหาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ต่อจากนั้นผู้ต้องขังจะเข้าสู่กระบวนการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจจนกระทั่งเมื่อใกล้พ้นโทษ ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับการอบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ปัจจุบันเรือนจำหญิงได้จัดให้มีโปรแกรมและหลักสูตรเพื่อพัฒนา บำบัด ฟื้นฟูทางด้านจิตใจ ด้วยการนำกิจกรรมทางด้านศาสนา ศิลปะ ดนตรี เข้ามาช่วยผ่อนคลายความเครียดหรือโอกาสในการเกิดภาวะความซึมเศร้า เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ภายใต้สภาวะความกดดันของสังคม นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมทางการศึกษา และฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจของผู้ต้องขังที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพสำหรับผู้ต้องขังหญิงหลังพ้นโทษ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีภาระในการดูแลครอบครัวและบุตร (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2563)

6. บทบาทเกี่ยวกับการติดตามหลังพ้นโทษ

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้มีศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE: Center for Assistance to Reintegration and Employment) สำหรับติดตามการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษภายใต้ความยินยอมของผู้ต้องขังหญิงเพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่กระทำผิดซ้ำอีก โดยผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดเนื่องจากตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่แม้จะมีโอกาสในการกระทำผิดซ้ำได้น้อยเนื่องด้วยมีภาระในการดูแลครอบครัว แต่มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแล ส่งเสริมในเรื่องของการประกอบอาชีพและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มนี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมภายนอกอย่างมีความสุข สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ (กรมราชทัณฑ์, 2563)

วัตถุประสงค์และเจตนาของกรมการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยมุ่งหวังให้หลักการของกฎหมายเป็นไปในแนวทางของการสนับสนุน (Support) การช่วยเหลือ (Assistance) และการ

ดูแล (Supervise) มากกว่าการจับตัวมาคุมขังหรือติดตามไม่ให้กระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้น หากพวกเขาสามารถอยู่ในสถานที่ที่อาศัยอยู่ได้อย่างอิสระตามสมควรก็จะไม่กดดัน หรือสร้างเงื่อนไขให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น จึงอยากให้คนในสังคมมองบุคคลเหล่านั้น ในเชิงของการร่วมแก้ปัญหาสังคมว่าจะทำอย่างไรให้พวกเขามีอาชีพ ซึ่งการช่วยให้พวกเขาสามารถปรับตัวและดำรงตนอย่างมีความสุขในสังคมอีกครั้งนั้น (Resocialization)

7. ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

จากบทบาทในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ดังกล่าวพบว่าในทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายใน กรมราชทัณฑ์และสภาพแวดล้อมภายนอกอันมีผลต่อการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำประกอบกับสภาพสังคมปัจจุบันยังคงมีความเชื่อในเรื่องของชายเป็นใหญ่ ในขณะที่คนในสังคมไม่ได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดในผู้หญิงมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำยังส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดสวัสดิการในการดูแลผู้ต้องขังสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันที่เหมาะสมเพียงพอ นอกจากนี้การที่รัฐบาลมีนโยบายไม่ต่อเนื่องซึ่งเกิดจากปัญหาการเมืองภายในประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบและทิศทางการทำงานของกรมราชทัณฑ์ อันมีผลต่อการกำหนดนโยบาย ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นการเฉพาะ

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหา และอุปสรรค ในการปฏิบัติงานภายในของกรมราชทัณฑ์ซึ่งมีความสอดคล้องกับบทบาทด้านต่างๆ ตั้งแต่การจำแนก และรับตัวผู้ต้องขังหญิง ซึ่งขาดเจ้าหน้าที่ผู้มีทักษะในการคัดกรองผู้ต้องขังหญิง ส่งผลให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปได้ยากและไม่ครบถ้วนทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในระหว่างการคุมขัง มีโอกาสได้รับการปฏิบัติที่ไม่ตรงกับความต้องการเฉพาะบุคคลได้

ปัญหาและอุปสรรคด้านการดูแลสุขภาพอนามัยผู้ต้องขังหญิง เนื่องจากผู้ต้องขังหญิง ที่มีประวัติการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นกลุ่มผู้ได้รับความบอบช้ำทางด้านร่างกาย และจิตใจที่ควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ในขณะที่เรือนจำหญิงปัจจุบันขาดเจ้าหน้าที่ และหน่วยพยาบาลที่มีความรู้ พร้อมให้การดูแลผู้ต้องขังหญิง จึงมีโอกาสนำผู้ต้องขังหญิง กลุ่มดังกล่าวไม่ได้รับการดูแลและรักษาอย่างเหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ เนื่องจากเรือนจำ มีขนาดที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณผู้ต้องขังหญิงที่เพิ่มมากขึ้นประกอบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ที่มีอย่างจำกัดส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจตราดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง หรือในกรณี ที่มีบุตรติดมาด้วย ผู้ต้องขังจะมีความต้องการพื้นที่ในการเลี้ยงดูบุตร จึงมีโอกาสนำผู้ต้องขังหญิง จะไม่ได้รับความสะดวกในเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างดีได้

ปัญหาและอุปสรรคด้านการฝึกอบรม พัฒนาทักษะอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย พบว่าในการจัดหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดเนื่องจากตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ในครอบครัวในหลักสูตรเดียวกันกับผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดเกี่ยวกับความรุนแรงโดยทั่วไป

ไม่ตรงกับความต้องการเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังหญิงกลุ่มนี้ นอกจากนี้หลักสูตรที่เปิดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างอาชีพหลังพ้นโทษบางหลักสูตรไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังและครอบครัวของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ

ปัญหาและอุปสรรคด้านการติดตามหลังพ้นโทษ เป็นกระบวนการในการติดตามเพื่อการดูแลผู้ต้องขังหญิงหลังพ้นโทษซึ่งดำเนินการได้ค่อนข้างยากเนื่องจากผู้ต้องขังหญิงบางรายย้ายที่อยู่ บางรายกลัวการถูกตีตราจากคนในสังคมภายนอกอันมีผลต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง ทำให้กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มนี้ (เจตน์สิทธิ์ รัตนาสิทธิ์, 2557)

8. ความเป็นไปได้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว

การปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์แม้ว่าจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างเคร่งครัดแต่ยังคงเกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้นทั้งจากภายในกรมราชทัณฑ์และจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นในอนาคตควรมีการศึกษาถึงแนวทางหรือมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดอันเนื่องมาจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวในต่างประเทศประกอบกับการศึกษาถึงความคับข้องใจและความต้องการของผู้ต้องขังหญิงและครอบครัวเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาต่อยอดแนวทางในการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ต้องขังในกลุ่มนี้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังหญิงภายใต้กระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุดและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (กรมราชทัณฑ์, 2547)

สำหรับข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายกรมราชทัณฑ์ควรส่งเสริมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมในการบำบัด ฟื้นฟู แก้ไข ผู้ต้องขังหญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือของคนในชุมชน โดยการปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่และคนในสังคมให้มีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญ และมีความรู้ในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบปัญหาความรุนแรงอย่างเหมาะสม เพื่อจะสามารถเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะลดการเกิดอาชญากรรมอันเนื่องมาจากการที่ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อความรุนแรง และเป็นส่วนหนึ่งในการลดจำนวนผู้ต้องขังหญิง และปัญหาสังคมอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิงได้ในอนาคต (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2563)

นอกจากนี้กรมราชทัณฑ์ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการอื่นๆ แทนการจำคุกสำหรับผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มนี้อย่างไม่ได้เป็นอันตรายต่อสังคมประกอบกับบางรายมีการตั้งครุภหรือมีภาระในการเลี้ยงดูบุตร แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีการพิจารณาถึงรูปคดี มูลเหตุจูงใจ ลักษณะการกระทำผิด และเจตนาในการกระทำผิด ตลอดจนภาระหน้าที่ทางครอบครัวและสังคมเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหญิงที่กระทำผิดเนื่องจากเคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวด้วยมาตรการลงโทษรูปแบบอื่นที่จะเป็นการลดปัญหาจำนวนผู้ต้องขังหญิง

และการส่งเสริมสวัสดิภาพทางชีวิตร่างกายและจิตใจให้กับผู้ต้องขังหญิงกลุ่มดังกล่าว ตลอดจนญาติและบุตรที่อยู่ในสังคมภายนอก (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2563)

ในขณะที่ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ในส่วนของ การตรวจเยี่ยมบ้าน และการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงหลังพ้นโทษควรมีการตรวจเยี่ยมที่ไม่ทำให้ผู้ต้องขังหญิงใช้ชีวิตลำบากในชุมชนนั้น ๆ แต่ควรมีการตรวจเยี่ยมอย่างไม่เป็นทางการ หรือมีการตั้งกลุ่มอาสาสมัครตรวจเยี่ยมบ้านที่ได้รับการคัดกรองและแต่งตั้งจากกรมราชทัณฑ์เพื่อให้เกิดความสบายใจ ทั้งต่อผู้ต้องขังหญิงที่พ้นโทษและความสะดวกในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่การติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงหลังพ้นโทษอย่างต่อเนื่อง (กรมราชทัณฑ์, 2563)

นอกจากนี้ควรจัดหลักสูตรในการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังหญิงที่กระทำความผิด เนื่องจากเคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นการเฉพาะหรือเสริมจากหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขังหญิง ในประเภทความผิดที่ใกล้เคียงกัน เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตครอบครัวสำหรับผู้ต้องขังหญิง สามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตหลังพ้นโทษได้ และที่สำคัญกรมราชทัณฑ์ควรเปิดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอันเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคตที่หลากหลาย และทันสมัยเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบันของประเทศและนานาชาติ เพื่อส่งเสริมการมีงานทำหลังพ้นโทษของผู้ต้องขังหญิง และลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, 2563)

9. สรุป

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเป็นสิทธิขั้นมูลฐานที่ผู้ต้องขังพึงได้รับการปฏิบัติในฐานะของการเป็นมนุษย์ โดยเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับมนุษย์ผู้อื่น รัฐจึงควรให้ความคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้ของผู้ต้องขัง เพื่อเป็นสิ่งที่รองรับว่าบุคคลเหล่านี้จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปรกติสุขภายในเรือนจำ เมื่อมีการบัญญัติรับรองให้บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตหรือสิทธิในชีวิต

ทั้งนี้ เพราะเป็นสิทธิที่สำคัญสำหรับคุ้มครองการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลอันรวมไปถึงบุคคลที่เป็นผู้ต้องขังด้วย ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายสากล มีการบัญญัติรับรองสิทธิดังกล่าว ได้แก่ ปกัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน "บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีภาพ และในความมั่นคงแห่งร่างกาย" และ "บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาลและมีสิทธิโดยธรรมชาติในการดำรงชีวิต การไม่ตระหนักถึงความต้องการที่แตกต่างของผู้ต้องขังหญิง ทำให้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ขาดหรือได้รับบริการหรือสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้หญิงทั่วไปไม่เพียงพอ ซึ่งรวมถึงการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานทั้งทางกายและทางจิต เนื่องจากระบบอนามัยและการดูแลสุขภาพของเรือนจำได้รับการออกแบบเพื่อผู้ชายและให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชาย ดังนั้นการรักษาพยาบาลทางนรีเวชวิทยา จึงเป็นบริการที่หาได้ยากยิ่งในเรือนจำ นอกเหนือจากบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้ต้องขังหญิงมักมีความต้องการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงเป็นพิเศษ เช่นการมีประจำเดือน วัยทอง หรือ สุขภาพทางเพศ ซึ่งความต้องการดังกล่าว

มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลทางการแพทย์จากพยาบาลและเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีความรู้ และได้รับการฝึกฝนมาทางด้านสุขอนามัยของสตรีและนรีเวชวิทยาเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจาก ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่บ่งชี้ว่า เรือนจำไม่ได้มีความตระหนักรู้ และให้การดูแล สุขภาพในเรื่องความต้องการพิเศษของผู้ต้องขังหญิงแต่อย่างใด และจากการที่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ มักไม่ได้รับการรักษาพยาบาลและการบริการทางการแพทย์ทั้งก่อนและหลังคลอด โดยเฉพาะการดูแล ทารกแรกเกิดที่เรือนจำมักขาดหรือไม่มีความรู้ในการให้บริการที่เพียงพอ ถูกต้อง และเหมาะสม รวมไปถึงไม่มีการเตรียมการแยกทารกแรกเกิดจากผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาภายหลังการคลอด ทั้งนี้ เนื่องจากเรือนจำส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับเด็กเข้าเยี่ยมแม่ซึ่งถูกคุมขัง ด้วยเหตุนี้ ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นมารดาจึงต้องทนทุกข์ทรมานทางจิตใจจากการถูกแยกจากบุตร และมีแนวโน้มที่จะห่างผลต่อพัฒนาการของเด็กต่อไปอีกด้วยนอกจากนี้ เรือนจำส่วนใหญ่ยังไม่ได้ จัดให้มีบริการเป็นพิเศษสำหรับผู้ต้องขังหญิงสูงอายุ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ต้องขังที่เป็นเหยื่อ ของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งส่งผลให้มีปัญหาทางจิต ผู้ต้องขังหญิงวัยทอง หรือผู้ที่มีประวัติ ทางทางการแพทย์เกี่ยวกับนรีเวช หรือผู้ต้องขังหญิงที่เป็นเยาวชน ก็มักไม่สามารถเข้าถึงการบริการ ทางทางการแพทย์ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ผู้ต้องขังหญิงยังที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรนั้น เรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขัง ได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการทางการแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่เรือนจำ ที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล รวมถึงต้องจัดอาหารให้เพียงพอและเหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิง ที่ตั้งครรภ์ทารก เด็ก และมารดาที่ให้นมบุตร และผู้ต้องขังหญิงมีสิทธิในการได้รับหรือมีเครื่องนุ่งห่ม หลับนอน การจัดให้บริการเครื่องนุ่งห่มหลับนอนแก่ผู้ต้องขังเป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัจจัยพื้นฐาน อีกหนึ่งสิ่งจำเป็น เพราะผู้ต้องขังต้องมีเครื่องนุ่งห่มไว้เพื่อป้องกันอากาศหนาวเย็นหรือแสงแดด ป้องกันการกระแทกกระทบ

ปัจจุบันข้อกำหนดกรุงเทพได้เข้ามามีบทบาทต่อการวางแผนการปฏิบัติงาน ของกรมราชทัณฑ์ต่อผู้ต้องขังหญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นอย่างมาก ทั้งระหว่าง ที่ผู้ต้องขังดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำตลอดจนเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้ว เรียกได้ว่าเป็นการดูแล ในลักษณะครอบครัวที่มีการดูแลตั้งแต่พื้นฐานคือการดูแลสุขภาพอนามัย การจัดสภาพแวดล้อม และสถานที่ ตลอดจนการฝึกอบรมส่งเสริมทักษะชีวิต และจิตใจให้สมบูรณ์และเข้มแข็ง พร้อมต่อการกลับคืนสู่สังคมภายนอกที่มากไปด้วยกิเลสตัณหา การแข่งขัน ความกดดัน ที่อาจบีบบังคับให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้อีก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นบทบาทของกรมราชทัณฑ์จะมีความสำคัญ และสำเร็จลุล่วงได้ประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ที่ต้องปรับทัศนคติไม่มองความรุนแรงในครอบครัวเป็นเพียงปัญหาในครัวเรือนที่ต่างคนต่างเฉย แต่ต้องพร้อมที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ประคับประคองให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง เป็นเบื้องต้น ในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งสังคมต้องเปิดใจและเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังหญิง ได้มีพื้นที่ในสังคมทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพเพื่อลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมที่ดีและเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในอนาคต

10. บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2547). **คู่มือปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2563). **ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ**. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566.
จาก <http://www.correct.go.th/care/>
- เจตน์สิทธิ์ รัตนาสิทธิ์ (2557). **การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทิ จิตสว่าง. (2541). **หลักทัณฑวิทยา**. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566. จาก <https://www.car.chula.ac.th/>
- นันทิ จิตสว่าง. (2559). **ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ**. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566. จาก <https://www.gotoknow.org/posts>
- ส่วนสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง. (2561). **แผนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ฉบับที่ 3 ประจำปีงบประมาณ 2561-2564**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์.
- อายุตม์ สินธพพันธุ์. (2555). **The Bangkok Rules ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีไขการคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง**. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่ วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

1. ลักษณะของวารสาร

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) เป็นวารสารเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของบุคลากรมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย และบุคลากรจากหน่วยงานภายนอก โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารรายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน เนื้อหาบทความหรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยต้นฉบับจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์

2. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับมายังกองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Online) มาที่ Email : buddhistlocalgov@gmail.com หรือส่งเข้าระบบออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/MBUPJ>

3. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลาง หน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
หัวข้อย่อ	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน / ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

4. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือใต้ชื่อของบทความ
ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ e-mail ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

5. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

6. เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. กองบรรณาธิการวารสารพิจารณาคัดเลือกคุณภาพบทความ และ/หรือปรับแก้ตามความเหมาะสมก่อนส่งผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เป็นผู้พิจารณาเนื้อหาสาระ ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพทางวิชาการของบทความและเห็นชอบให้ตีพิมพ์ทั้ง 3 คน กรณีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ 1 ใน 3 คน ทางกองบรรณาธิการวารสารฯ จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมอีก จำนวน 1 คน (และในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งเพิ่มขึ้นผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1,000 บาท) และบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน กรณีเมื่อเสนอบทความต่อผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไม่ว่าผลจะเป็นอย่างไร ผู้เขียนบทความประสงค์จะไม่ตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนของผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านละ 1,000 บาท

3. กองบรรณาธิการวารสารจะไม่คืนต้นฉบับให้กับเจ้าของบทความในทุกรณี

7. ประเภทของบทความที่รับพิจารณา

บทความวิชาการ บทความวิชาการวิจัย บทความปริทัศน์ และหรือบทวิจารณ์หนังสือ

8. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังโน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

9. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

9.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร
วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email :

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ :;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....

Keywords :;; (3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....
.....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปี
ที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16)
กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16))

2.1.

2.2.

2.3.

2.4.

ฯลฯ

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....

.....
.....

4. บรรณานุกรม

.....

.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

9.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสาร วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

เรื่อง (ภาษาไทย).....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1
ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1
ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹
ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹
Email :

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ :;;; (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....

Keywords :;;; (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....
.....
.....(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โจทย์วิจัย(ถ้ามี)

2.1
2.2

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อ

3.2 เพื่อ.....

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

4.1

4.2

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1

5.2

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....

.....(ความยาวประมาณ ½

หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

.....

มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3

หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....

.....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี)

.....

ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ส่งเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบาย
รูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

.....

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

.....

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

.....

11. บรรณานุกรม

.....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การเขียนบรรณานุกรม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐฐยา พิพัฒน์นราธ, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). จังหวัดหรือคณะของมหาวิทยาลัยสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย.

ตัวอย่างเช่น

- รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รัศมี สีहनัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
<http://xxxxxx>

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ
วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)
(MBU Political Science Journal(Online))
ISSN : 2774-1001 (Online)

วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ดำเนินงานโดยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

1.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

1.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

1.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

1.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

1.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online)

2.1 บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.2 ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น

2.3 หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

2.4 ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับ การตีพิมพ์กับวารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แล้ว

2.5 ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบทหลักการ และเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการ ประเมิน

3.4 หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็น บทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่ วารสารรัฐศาสตร์สาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(Online) กำหนดรวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของ บทความให้ผู้อื่นได้รับ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
www.rec.mbu.ac.th